

**Finansijski izvještaji
za godinu koja se završava
31. decembra 2019. godine
pripremljeni u skladu sa
MSFI i
Izvještaj nezavisnog
revizora**

MF Banka a.d. Banja Luka

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 – 4
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha	5
Bilans stanja	6
Izveštaj o promjenama u kapitalu	7
Bilans tokova gotovine	8
Napomene uz finansijske izvještaje	9 – 67

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@ba.gt.com
www.grantthornton.ba

Nadzornom odboru i akcionarima MF banke a.d. Banja Luka Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja akcionarskog društva MF Banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2019. godine, i izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na navedeni datum i napomena uz finansijske izvještaje koje uključuju pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2019. godine i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za godinu koja je tada završila u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MrevS). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljno opisane u našem izvještaju u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na Banku u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeks), i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne izražavamo posebno mišljenje o ovim pitanjima.

Ključna pitanja revizije	Revizijski pristup
<p>Adekvatnost ispravke vrijednosti za kreditne gubitke</p> <p>Kao što je navedeno u napomeni 17 vrijednost datih kredita iskazana je u bruto iznosu od 340.004 hiljade BAM, odnosno neto vrijednosti u iznosu od 312.760 hiljade BAM i ispravkom vrijednosti kredita plasiranih komitentima u iznosu od 27.244 hiljada BAM (napomena 17).</p> <p>Adekvatnost ispravke vrijednosti za kreditne gubitke je odabrano za ključno pitanje jer uključuje procjenu Banke u određivanju ispravke vrijednosti za kreditne gubitke.</p> <p>Banka od 01. januara 2018. godine primjenjuje Međunarodni standard finansijskog izvještavanja – MSFI 9, što je za rezultat imalo priznavanje troškova umanjena vrijednosti potraživanja po kreditima onda kada se gubici očekuju, a ne u trenutku kada su već nastali.</p> <p>Banka je usvojila i primjenjuje Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u skladu sa zahtjevima MSFI 9, koja je detaljno opisana u Napomeni 4.</p>	<p>Na osnovu procjene rizika, testirali smo troškove obezvređenja kredita i primjenu Metodologije, kao i pretpostavke koje su korištene za izradu metodologije.</p> <p>Procijenili smo i testirali dizajn, implementaciju i operativnu efikasnost ključnih kontrola za identifikaciju izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika. Procijenili smo i testirali kriterijume za faze (Stage-ove) u koje se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja.</p> <p>Na bazi uzorka provjerili smo obračun koji je Banka izvršila za umanjene vrijednosti za kredite koji su obezvređeni na grupnoj osnovi.</p> <p>Na bazi uzorka testirali smo pojedinačno značajne kreditne izloženosti kako bismo procijenili rezervisanja za gubitke po kreditima gdje je vršena individualna ispravka vrijednosti. Provjerili smo kriterije koji su bili osnov za određivanje da li je obezvređenje nastalo i da li su postojali uslovi za izračun na individualnoj osnovi. Na uzorku koji je testiran potvrdili smo kriterijume koje su bili osnov za individualnu ispravku vrijednosti, odnosno potvrdili smo da su promjene koje su nastale kod dužnika, adekvatno procijenjene.</p> <p>Razmatrali smo pretpostavke uprave, uključujući procjene budućih novčanih tokova, procjenu vrijednosti pripadajućih kolaterala i procjene nadoknadivosti istih.</p> <p>Procijenili smo modele koji se koriste, razumnost pretpostavki, te potpunost i tačnost podataka koje je Banka koristila za procjenu ispravki vrijednosti po kreditima koji imaju slične karakteristike u pogledu kreditnog rizika.</p> <p>Na osnovu sprovedenih revizorskih procedura uvjerali smo se da je Metodologija koju Banka primjenjuje za procjenu rezervisanja za kreditne gubitke, adekvatna i da se dosljedno primjenjuje.</p>

Odgovornosti Uprave i Nadzornog odbora za finansijske izvještaje

Uprava Banke je odgovorna za sastavljanje i fer prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava Banke utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed pronevjere ili greške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako menadžment ili namjera likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovila Banka.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa Nadzornim odborom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u

Mi komuniciramo sa Nadzornim odborom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Takođe obezbjeđujemo Nadzornom odboru izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koje se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i, gdje je to primjenljivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih Nadzornom odboru, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i, shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuju javno objelodanjivanje u vezi sa pitanjem ili, kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, odlučimo da pitanje ne bi trebalo da se saopšti u našem izvještaju zbog toga što se u razumnoj mjeri može očekivati da negativne posljedice saopštavanja prevaziđu korist za javni interes od saopštavanja tog pitanja.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Nevena Milinković, Ovlašćeni revizor.

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Banja Luka, 15. april 2020. godine

Aleksandar Džombić, PhD
Managing Partner – Direktor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Nevena Milinković
Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

BILANS USPJEHA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2019.
(U hiljadama BAM)

	Napomena	Godina koja se završava 31. decembra 2019.	Godina koja se završava 31. decembra 2018.
Prihodi po osnovu kamata	5	31.066	28.054
Rashodi po osnovu kamata	6	(7.986)	(6.300)
Neto prihod po osnovu kamata		23.080	21.754
Prihodi po osnovu naknada i provizija	7	6.229	5.068
Rashodi po osnovu naknada i provizija	8	(1.558)	(1.138)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		4.671	3.930
Ostali prihodi poslovanja	9	1.658	897
Ostali rashodi poslovanja	10	(15.685)	(13.188)
Kursne razlike, neto		30	31
Rezervisanja za potencijalne gubitke, neto	11	(6.597)	(7.297)
Dobitak iz poslovanja prije oporezivanja		7.157	6.127
Porez na dobit	12	(1.202)	(901)
Neto dobitak tekuće godine		5.955	5.226
Ostali dobiti i gubici		-	-
Promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz OSD		502	
Ukupan rezultat za obračunski period		6.457	5.226
Zarada po akciji:			
- Obična i razrijeđena zarada po akciji (u BAM)	24	12,60	11,15

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Priloženi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Uprave Banke dana 26. februara 2020. godine.

Potpisano u ime MF banke a.d. Banja Luka:

Bojan Ćuburić
Predsjednik Uprave

Nikolina Vujkovic Pađen
Rukovodilac Sektora računovodstva
izvještavanja, finansijskog kontrolinga i
kreditne podrške

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU
Na dan 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama BAM)

	Napomene	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
AKTIVA			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	13	101.442	109.920
Sredstva kod drugih banaka	14	5.105	8.349
Plasmani drugim bankama	15	2.992	131
Hartije od vrijednosti	16	30.733	49
Kreditni plasirani komitentima	17	312.760	274.880
Nekretnine i oprema	18	2.303	2.249
Nematerijalna ulaganja	18	278	236
Investiciona ulaganja	18.1	4.609	4.672
Poslovni prostori uzeti u najam	18.2	7.650	-
Ostala aktiva	19	5.887	2.747
Ukupna aktiva		473.759	403.233
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti banaka	20	7.033	7.012
Depoziti komitenata	20	362.011	312.430
Obaveze po kreditima	21	17.836	16.916
Subordinirani dug	22	6.956	6.958
Ostala pasiva	23	12.006	4.074
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	11 a), b)	330	237
<i>Ukupne obaveze</i>		<i>406.172</i>	<i>347.627</i>
Kapital			
Akcijski kapital	24	51.141	46.841
Emisiona premija		1.307	83
Rezerve kapitala	24	1.002	238
Akumulirana dobit/(gubitak)		8.182	3.218
Dobitak tekućeg perioda		5.955	5.226
<i>Ukupan kapital</i>		<i>67.587</i>	<i>55.606</i>
Ukupna pasiva		473.759	403.233
Potencijalne i ugovorene obaveze	26	54.490	41.715

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2019.
(U hiljadama BAM)

	<u>Aksijski kapital</u>	<u>Emisiona premija</u>	<u>Rezerve kapitala</u>	<u>Akumulirani dobitak/ (gubitak)</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje 31. decembar 2017 godine	46.841	83	25	4.803	51.752
Efekat primjene MSFI 9	-	-	-	(1.372)	(1.372)
Stanje 1. januar 2018. godine	46.841	83	25	3.431	50.380
Izdvajanje rezervi na teret akumulirane dobiti	-	-	213	(213)	-
<i>Ukupno transakcije sa vlasnicima</i>	-	-	213	(213)	-
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	5.226	5.226
<i>Ukupan rezultat za obračunski period</i>	-	-	-	5.226	5.226
Stanje 31. decembar 2018. godine	46.841	83	238	8.444	55.606
Nova emisija akcija	4.300	1.224	-	-	5.524
Izdvajanje rezervi na teret akumulirane dobiti	-	-	262	(262)	-
<i>Ukupno transakcije sa vlasnicima</i>	<i>4.300</i>	<i>1.224</i>	<i>262</i>	<i>(262)</i>	<i>5.524</i>
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	5.955	5.955
Revalorizacije rezerve po osnovu HOV	-	-	502	-	502
<i>Ukupan rezultat za obračunski period</i>	-	-	502	5.955	6.457
Stanje 31. decembar 2019. godine	51.141	1.307	1.002	14.137	67.587

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
Za godinu koja se završava 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama BAM)

	Godina koja se završava	
	31. decembra	31. decembra
	2019.	2018.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi od kamata	29.643	27.727
Prilivi od naknada i provizija	6.828	3.994
Prilivi po osnovu naplate otpisanih potraživanja	(5.196)	514
Odlivi po osnovu kamata	(1.558)	(5.548)
Odlivi od naknada i provizija	779	(379)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim i dobavljačima	(13.697)	(11.790)
<i>Neto tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<u>16.799</u>	<u>14.518</u>
Promjene na poslovnim sredstvima i obavezama:		
Neto povećanje kredita plasiranih komitentima	(47.284)	(37.395)
Plasmani drugim bankama	(2.869)	(131)
Plaćen porez na dobit	(1.160)	(775)
Neto povećanje depozita banaka	21	7.012
Neto povećanje depozita komitenata	47.540	92.640
<i>Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<u>13.047.</u>	<u>75.869</u>
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Nabavka nematerijalnih sredstava	(110)	(171)
Nabavka osnovnih sredstava	(687)	(1.243)
Kupovina drugih ulaganja	(30.006)	(49)
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>	<u>(30.803)</u>	<u>(1.463)</u>
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Primici od dokapitalizacije	5.525	-
Uzete obaveze po kreditima	3.131	3.010
Povrat obaveza po kreditima	(2.701)	(4.536)
<i>Neto priliv/(odliv) gotovine iz finansijskih aktivnosti</i>	<u>5.955</u>	<u>(1.526)</u>
Neto povećanje/(smanjenja) novčanih sredstava	(11.801)	72.880
Efekti promjene deviznog kursa	29	31
Efekti promjene ispravke vrijednosti	50	(212)
Novčana sredstva na početku godine	<u>118.269</u>	<u>45.570</u>
Novčana sredstva na kraju godine	<u>106.547</u>	<u>118.269</u>
Novčana sredstva se sastoje od sljedećih pozicija:		
- Novčana sredstva i sredstva kod Centralne Banke (napomena 13)	<u>101.442</u>	<u>109.920</u>
- Sredstva kod drugih banaka (napomena 14)	<u>5.105</u>	<u>8.349</u>
	<u>106.547</u>	<u>118.269</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OSNIVANJE I POSLOVNA POLITIKA BANKE

MF banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana 12. juna 2007. godine i to pod nazivom IEFK BANKA A.D. BANJA LUKA.

U postupku registracije Banke za vršenje osnovnih djelatnosti ispunjeni su svi uslovi koji su zahtijevani od strane regulatornih organa. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: "ABRS" ili "Agencija") je svojim Rješenjem broj 03-231-11/2007 od 11. maja 2007. godine izdala dozvolu za rad i osnivanje Banke, dok je Rješenjem broj 03-657-4/2007 od 12. jula 2007. godine izdala dozvolu Banci za obavljanje međubankarskih platnih transakcija.

Na Skupštini akcionara održanoj 6. aprila 2010. godine prethodni akcionari Banke su donijeli odluku o prodaji 100% kapitala Banke (napomena 24.) nakon čega su potpisali Ugovor o kupoprodaji kapitala dana 8. jula 2010. godine, od kada većinski akcionar Banke postaje MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka, kada i preuzima upravljanje i kontrolu nad Bankom. MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka je matično društvo Banke.

Na osnovu odluke novih akcionara Banke i rješenja nadležnog suda u Banjoj Luci od 26. novembra 2010. godine, Banka mijenja naziv u MF banka a.d., Banja Luka.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa, kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i u skladu sa propisima Republike Srpske dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Sjedište Banke je u Banjoj Luci, ulica Aleja Svetog Save 61. Na dan 31. decembra 2019. godine Banka ima filijale u Banjoj Luci, Prijedoru, Bijeljini, Derventi, Doboju, Istočnom Sarajevu, Brčkom, Tuzli, Bihaću, Cazinu, Gradačacu, Ilidži, Zenici i ekspoziture u Prnjavoru, Tesliću, Novom Gradu, Zvorniku, Palama, Laktašima, Gračanici, Živinicama, Banjoj Luci, Novi Grad Sarajevu, Bugojnu i Gradišci.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je imala 228 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 213 zaposlenih).

Organi upravljanja i nadzor Bankom su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Članove Nadzornog odbora imenuje Skupština Banke. Banku zastupa i predstavlja predsjednik Uprave.

Banka je formirala Kreditne odbore i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, te različite komisije.

Na dan 31. decembra 2019. godine organe upravljanja i nadzor Banke čine:

Nadzorni odbor:

- Aleksandar Kremenović, predsjednik
- Mladen Bosnić, član
- Dželila Hadžović, član
- Freider Wohrmann, nezavisni član
- Srećko Bogunović, nezavisni član

Uprava Banke do 01.02.2019. godine:

- Sandra Lonco, predsjednik
- Bojan Luburić, član
- Dragan Đurić, član

Uprava Banke od 01.02.2019. godine:

- Bojan Luburić, predsjednik
- Sandra Lonco, član
- Dragan Đurić, član

Odbor za reviziju:

- Đurđica Dragojević, predsjednik,
- Željko Pena, član
- Radmila Bjeljac, član
- Sanja Brkić, član
- Mira Cvijan, član

Svi članovi odbora za reviziju su nezavisni članovi.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke i sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“).

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), kao što je dalje opisano u računovodstvenim politikama.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i primljena i data sredstva.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Banka uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Banka je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine koristilo direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u Konvertibilnim markama (BAM) koja predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, što podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti.

2.5. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje (“MSFI”)

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdati od OMRS, na snazi su za tekući period:

- MSFI 16: „Najmovi“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC tumačenje 23: „Neizvjesnost u pogledu postupanja s porezom na dobit“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti – Karakteristike prijevremene otplate sa negativnom naknadom“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene MRS 28: „Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate – Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI standarda za 2015.-2017. (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene MRS 19: „Primanja zaposlenih – Izmjene, ograničenja ili izmirenja plana“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke u tekućem periodu, osim primjene standarda MSFI 16. Više informacija o efektima primjene MSFI 16 je dato u nastavku

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (NASTAVAK)

Uticaj promjene na dan 1.1.2019. godine

Prva primjena MSFI 16 je rezultirala evidentiranjem prava na korišćenje sredstava u iznosu od 7.970 hiljada BAM.

Efekti primjene MSFI 16 na izvještaj o finansijskoj poziciji na dan 01. januara 2019. godine

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU (U hiljadama BAM)

	Napomene	31.decembar 2018.	Inicijalno priznavanje MSFI 16	1. januar 2019.
AKTIVA				
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	13	109.920	-	109.920
Sredstva kod drugih banaka	14	8.349	-	8.349
Plasmani drugim bankama	15	131	-	131
Hartije od vrijednosti	16	49	-	49
Kreditni plasirani komitentima	17	274.880	-	274.880
Nekretnine i oprema	18	2.249	-	2.249
Nematerijalna ulaganja	18	236	-	236
Investiciona ulaganja	18.1	4.672	-	4.672
Poslovni prostori uzeti u najam	18.2	-	7.970	7.970
Obračunata kamata i ostala aktiva	19	2.747	-	2.747
Ukupna aktiva		403.233	7.970	411.203
PASIVA				
Depoziti banaka	20	7.012	-	7.012
Depoziti komitenata	20	312.430	-	312.430
Obaveze po kreditima	21	16.916	-	16.916
Subordinirani dug	22	6.958	-	6.958
Ostala pasiva	23	4.074	7.970	12.044
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	11 a), b)	237	-	237
Ukupne obaveze		347.627	7.970	355.597
Kapital				
Akcijski kapital	24	46.841	-	46.841
Emisiona premija		83	-	83
Rezerve kapitala	24	238	-	238
Akumulirana dobit/(gubitak)		3.218	-	3.218
Dobitak tekućeg perioda		5.226	-	5.226
Ukupan kapital		55.606	-	55.606
Ukupna pasiva		403.233	7.970	411.203
Potencijalne i ugovorene obaveze	26	41.715	-	41.715

Sažetak promjena računovodstvenih politika za najmove po MSFI 16

MSFI 16 primjenjuje se od 1. januara 2019. godine, Standardom je definisano početno priznavanje, odmjeravanje i objelodanjivanje najmove za obje strane u ugovoru, odnosno za kupca („zajmoprimca“) i za dobavljača („zajmodavca“). Ključna promjena koju donosi MSFI 16 je ukidanje podjele na finansijski i operativni zakup kod zajmoprimca, te priznavanje zakupa po principu „imovine sa pravom korištenja“. Standard zahtijeva od zajmoprimca da sva sredstva sa pravom korištenja prizna kao osnovno sredstvo i obavezu u bilansu stanja, osim ako je period zakupa 12 mjeseci ili kraći ili ako sredstvo ima zanemarljivu vrijednost, što ima za cilj da poboljša kvalitet finansijskog izvještavanja i uporedivost finansijskih izvještaja zajmoprimca.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (NASTAVAK)

Sažetak promjena računovodstvenih politika za najmove po MSFI 16 (nastavak)

Zajmoprimac treba na početku korištenja ugovora da procijeni da li ugovor, ili dio ugovora, predstavlja lizing. Ugovor ili dio ugovora predstavlja lizing ako se ugovorom prenosi pravo na kontrolu upotrebe identifikovanog sredstva u određenom periodu u zamjenu za naknadu. Kontrola je prenijeta kada zajmoprimac ima pravo da upravlja korišćenjem identifikovanog sredstva i da ostvari ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva.

Banka je definisala jedinstveni model računovodstvenog obuhvatanja svih ugovora o lizingu. Promjene su se odrazile i na bilans stanja i na bilans uspjeha.

Banka je sredstva sa pravom korištenja vrednovala na osnovu raspoloživih podataka na dan inicijalne primjene MSFI 16. Odnosno, svoje obaveze po osnovu zakupa evidentirala je prema sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja za zakup, diskontovanih po inkrementalnoj stopi zaduživanja zajmoprimca sa datumom prve primjene standarda. Vrijednost imovine u zakupu iskazana je u aktivi kao pravo upotrebe imovine u okviru pozicije osnovnih sredstava banke, a u pasivi su iskazane obaveze po zakupu.

Prema standardu MSFI 16 trošak zakupa kao pozicija u bilansu uspjeha za dugoročne zakupe i zakupe veće vrijednosti više ne postoji, već se trošak po osnovu unajmljenih sredstava priznaje kroz: amortizaciju, kamatnu stopu zaduženja i poreske obaveze. Kratkoročni zakupi (zakupi do 12 mjeseci) i zakupi male vrijednosti prikazuju se kao trošak zakupa u bilansu uspjeha.

U bilansu stanja Banka je prikazala imovinu sa pravom korištenja odvojeno od ostale imovine i obaveze po osnovu zakupa odvojeno od ostalih obaveza. U bilansu uspjeha Banka je prikazala rashod od kamata na obavezu po osnovu zakupa kao finansijski trošak odvojeno od troška amortizacije date imovine sa pravom korišćenja.

Efekat primjene standarda MSFI 16 na dan 31. decembra 2019. godine iznosi 158 hilj. BAM, rashod od kamata na obavezu po osnovu zakupa iznosi 373 hilj. BAM, rashod amortizacije imovine sa pravom korišćenja iznosi 1.382 hilj. BAM, a rashod zakupa koji ne podliježu primjeni standarda MSFI 16 iznosi 373 hiljada BAM. Da je Banka nastavila obračunavati zakup u skladu sa MSFI 17 trošak zakupa na dan 31. decembar bi iznosio 1.970 hilj. BAM (31. decembra 2018. godine iznosi 1.293 hilj. BAM).

Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u primjeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih standarda i tumačenje su bili objavljeni, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Banke

- Izmjene odredbi Konceptualnog okvira u MSFI standardima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene MSFI 3: „Poslovne kombinacije – Definicija biznisa“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentacija finansijskih izvještaja“ i MRS 8: „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške – definicija značajnosti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- MSFI 17: „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ i MSFI 7: „Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Reforma referentne vrijednosti kamatne stope“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentacija finansijskih izvještaja – Klasifikacija obaveza na tekuće i dugoročne“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine).

Banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena i tumačenja neće imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi od kamata i naknada

Prihodi i rashodi od kamata za sve finansijske instrumente, osim finansijske instrumenate klasifikovane kao raspoloživi za prodaju ili utvrđeni po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, iskazuju se po fer vrijednosti primljenih ili datih sredstava, i prezentovani su kao Prihodi ili Rashodi po osnovu kamata, odnosno Prihodi ili Rashodi po osnovu naknada i provizija, u bilansu uspjeha.

Prihod od kamata je vremenski razgraničen i priznaje se metodom efektivne kamatne stope, koja predstavlja stopu koja tačno diskontuje (svodi) procijenjene buduće novčane tokove u toku očekivanog vijeka finansijske imovine na neto nadoknadivu vrijednost te imovine prilikom inicijalnog priznavanja.

Naknade za odobravanje kredita se vremenski razgraničavaju i amortizuju u toku trajanja kredita, primjenom metode efektivne kamatne stope, i prezentovani su u okviru Prihoda od kamata.

Prihodi od kamata se priznaju isključivo za kredite i druge plasmane kod kojih ne postoje problemi u naplati, odnosno koji ne predstavljaju nekvalitetne (obezvrjeđene) plasmane. Obračuni potraživanja za kamate po kreditima i drugim plasmanima, kod kojih postoje problemi u naplati odnosno koji predstavljaju nekvalitetne (obezvrjeđene) plasmane, evidentiraju se u vanbilansnoj evidenciji, a priznaju se kao prihod perioda samo ako su naplaćeni.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na taj dan. Potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu na dan bilansa stanja. Kursne razlike, nastale kao rezultat preračunavanja, knjižene su u korist prihoda ili na teret rashoda.

3.3. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti i umanjeni za ispravku vrijednosti i ukupne eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa (%)	Vijek trajanja (godina)
Građevinski objekti	1,30%	77
Putnički automobili	15,50%	6,5
Kompjuterska oprema	25%	4
Telefonske centrale	7%-10%	10-14,3
Namještaj	10%-12,5%	8-10
Nematerijalna ulaganja	20%	5

Rukovodstvo Banke smatra da stope amortizacije realno odražavaju način očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi od korišćenja opreme i nematerijalnih ulaganja.

Amortizacija sredstava započinje kada ono postane raspoloživo za korišćenje, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno da sredstvo funkcioniše na način na koji to predviđa rukovodstvo Banke.

Oprema čiji je rok trajanja kraći od godinu dana ima tretman sitnog inventara i u cijelosti se otpisuje prilikom stavljanja u upotrebu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.4. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje Banka kao vlasnik ili korisnik finansijskog lizinga drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnina i/ili radi uvećanja kapitala, a ne radi upotrebe za pružanje usluga ili za potrebe administrativnog poslovanja.

Početno priznavanje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrijednosti uvećanoj za zavisne troškove. Nakanadno mjerenje investicione nekretnine se vrši u visini nabavne vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa (%)	Vijek trajanja (godina)
Građevinski objekti	1,3%	77

3.5. Poslovni prostori uzeti u najam

Banka se opredjelila da MSFI 16 "Najmovi" primjenjuje od datuma njegovog stupanja na snagu tj. od 01. januara 2019. godine primjenom kumulativnog "catch-up" pristupa.

Zajmoprimac na početku korištenja ugovora procjenjuje da li ugovor, ili dio ugovora, predstavlja najam. Ugovor ili dio ugovora predstavlja najam ako se ugovorom prenosi pravo na kontrolu upotrebe identifikovanog sredstva u određenom periodu u zamjenu za naknadu. Kontrola je prenijeta kada zajmoprimac ima pravo da upravlja korišćenjem identifikovanog sredstva i da ostvari ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva.

Banka kao primalac najma koristi izuzeća od najma u slučajevima kratkoročnog najma i najma za sredstva male vrijednosti.

U skladu sa MSFI 16 Banka kao primalac najma priznaje sredstvo s pravom korišćenja i obavezu po osnovu zakupa na datum početka najma. Datum početka najma je datum na koji davalac najma daje osnovno sredstvo (tj. sredstvo koje je predmet najma) na raspolaganje primaocu najma.

Banka kao primalac najma kao trošak perioda priznaje amortizaciju sredstava sa pravom korišćenja, kamatu na obaveze po osnovu zakupa i poreske obaveze.

Prilikom obračuna amortizacije sredstva sa pravom korišćenja Banka koristi proporcionalni metod obračuna kroz period trajanja zakupa.

Kao kamatnu stopu na obaveze po osnovu zakupa Banka primjenjuje inkrementalnu stopu zaduživanja, koja je definisana kao kamatna stopa koju bi Banka kao primalac zakupa morala platiti da u sličnom periodu i uz slične garancije pozajmi sredstva potrebna za nabavku sredstva slične vrijednosti kao sredstvo s pravom korišćenja u sličnom ekonomskom okruženju.

3.6. Umanjenje vrijednosti stalne imovine

Na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju, Banka preispituje knjigovodstvene iznose svoje opreme i nematerijalnih ulaganja da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem.

Ako nije moguće procijeniti nadoknadivi iznos pojedinog sredstva, Banka procjenjuje nadoknadivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada. Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo. Ako je procijenjeni nadoknadivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa tog sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti. u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

Na dan 31. decembra 2019. godine, na osnovu procjene rukovodstva Banke, ne postoje indikacije da je vrijednost opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih nekretnina obezvrjeđena.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.7. Finansijska instrumenti

Finansijskim instrumentom se smatra svaki ugovor kojim nastaje finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza Banke, uz istovremeno nastajanje finansijske obaveze, odnosno finansijskog sredstva trećih lica.

Klasifikacija finansijske imovine vrši se na slijedeće načine, odnosno:

- mjeri se po amortizovanom trošku ako su ispunjena slijedeća oba navedena uslova:
 - a) finansijska sredstva se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske sredstava kako bi se naplatili ugovorni novčani tokovi.
 - b) ukoliko ugovornim uslovima finansijske imovine, nastaju na određeni datum novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavnice izvanredno.
- mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba slijedeća uslova:
 - a) finansijska sredstva se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijskog sredstva.
 - b) ugovornim uslovima finansijske imovine nastaju na određeni datum novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavnice izvanredno.
- mjeri se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ukoliko nije mjereno po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijske obaveze se klasifikuju kao obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ili po amortizovanoj vrijednosti. Ukoliko su namjenjene trgovanju, klasifikuju se kao obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska imovina

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja obuhvataju plasmane bankama i plasmane klijentima, bez namjere daljeg trgovanja. Banka vrednuje kredite i potraživanja kao finansijsku imovinu po amortizovanom trošku ukoliko su oba od slijedećih uslova ispunjena:

a) finansijska sredstva se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske sredstava kako bi se naplatili ugovorni novčani tokovi.

b) ukoliko ugovornim uslovima finansijske imovine, nastaju na određeni datum novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavnice izvanredno.

Početno mjerenje kredita i potraživanja se vrši po fer vrijednosti. Naknadno vrednovanje kredita i potraživanja se vrši po metodi amortizovanih troškova primjenom efektivne kamatne stope.

Efektivna kamatna stopa uključuje naknade koje se direktno mogu pripisati kreditu i plasmanu.

Na svaki datum bilansiranja Banka vrši procjenu impariteta odnosno da li postoje dokazi da je neki kredit/plasman ili grupa kredita /plasmana obezvrijeđena.

Kriteriji koje Banka koristi da odredi da li postoji objektivni dokaz o obezvrijeđivanju uključuju:

- kašnjenje u plaćanju ugovorene otplate glavnice i kamate,
- poteškoće u novčanim tokovima (pad pokazatelja neto dobiti, prihoda od prodaje, adekvatnosti kapitala),
- kršenje ugovorenih obaveza,
- započinjanje postupka stečaja,
- smanjenje vrijednosti instrumenata obezbjeđenja.

Ako bilo koji od navedenih dokaza postoji, mora se procijeniti nadoknadivi iznos sredstava (vrijednost koja se može povratiti) i ukoliko je on manji od knjigovodstvene vrijednosti sredstava, potrebno je priznati gubitak usljed umanjenja u bilansu uspjeha, a u bilansu stanja otpisati knjigovodstvenu vrijednost sredstava na niži nadoknadivi iznos.

U slučaju kredita i potraživanja obezvrijeđenje se pojavljuje ako postoji objektivni dokaz da ukupan iznos plaćanja, koji je utvrđen ugovorom, u pogledu glavnice duga i kamate, neće biti ostvaren.

Gubitak zbog obezvrijeđenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti kredita i njegovog procijenjenog nadoknadivog iznosa.

Nadoknadivi iznos je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih priliva po kreditu diskontovanih po efektivnoj kamatnoj stopi.

Obezvrijeđenje se procjenjuje pojedinačno, prije svega za kredite koji su individualno značajni ili na grupnoj osnovi.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.7. Finansijska instrumenti (nastavak)

Obračuni kamata tekućeg perioda na nekvalitetnu aktivu imaju tretman suspendovane kamate, što znači da se dalji obračun kamate evidentira u vanbilansnoj evidenciji.

Priznavanje gubitka zbog obezvređenja se vrši na teret bilansa uspjeha. Iznosi za koje je vrijednost kredita/plasmana umanjena po osnovu gubitka vode se preko računa ispravke vrijednosti.

Ukoliko se iznos gubitka smanjuje usljed događaja nastalih nakon njegovog inicijalnog priznavanja, ukidanje gubitka se vrši u korist bilansa uspjeha kao dobitak, ali ukidanje gubitka tj. dobitak ne može da bude u iznosu većem od amortizovane vrijednosti koja bi bila na dan ukidanja da gubitak nije bio priznat.

Politika rezervisanja po osnovu kreditnih gubitaka detaljno je objašnjena u „Metodologija procjene ispravke vrijednosti i obračuna rezervisanja u skladu sa MSFI 9“ (napomena 4.).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Kao finansijsku imovinu koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit Banka podrazumjeva kategoriju dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ukoliko su ispunjeni slijedeći uslovi:

- a) finansijska sredstva se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijskog sredstva.
- b) ugovornim uslovima finansijske imovine nastaju na određeni datum novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavicu izvanredno.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit se vrednuju po fer vrijednosti sa priznavanjem dobitaka i gubitaka uslijed promjene fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika se priznaju u bilansu uspjeha na isti način kao i finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se reklasifikuju iz ostale sveobuhvatne dobiti u bilans uspjeha.

Početno mjerenje se vrši po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji se direktno mogu pripisati njihovoj kupovini/sticanju/izdavanju.

Naknadno mjerenje se vrši po fer vrijednosti. Fer vrijednost se određuje na aktivnom tržištu (berzi) i predstavlja ponuđenu cijenu berze na dan vrednovanja finansijskog sredstva ili u slučaju odsustva aktivnog tržišta, na osnovu najbolje procjene Banke o iznosu fer vrijednosti navedenih ulaganja korišćenjem metoda diskontovanja novčanih tokova ili oslanjanjem na mišljenje nezavisnog eksperta.

Kratkoročne promjene fer vrijednosti obuhvataju se u okviru kapitala (povećanje i smanjenje).

Ukoliko Banka utvrdi dugoročni pad fer vrijednosti na ovim sredstvima, svi kumulativni gubici priznati direktno u kapitalu se prenose sa pozicije kapitala na pozicije bilansa uspjeha, iako sredstvo nije isknjiženo.

Banka prihvata datum trgovanja kao način obračuna dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Očekivani kreditni gubici za dužničke instrumente koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i ne umanjuju knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u bilansu stanja. Iznos koji je jednak rezervisanju koji bi nastalo da je imovina vrednovana po amortizovanom trošku se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao akumulirani iznos umanjenja vrijednosti sa vezanim priznavanjem u bilansu uspjeha. Akumulirani iznos prizat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se reklasifikuje u bilansu uspjeha nakon prestanka priznavanja.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze obuhvataju dugoročne i kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale obaveze, odnosno predstavljaju instrumente finansiranja kao finansijske obaveze ili kao kapital u zavisnosti od ugovornih uslova.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju u iznosu primljenih sredstava. Nakon početnog priznavanja finansijske obaveze se mjere u iznosu po kome je obaveza početno priznata, umanjena za otplate glavnice, uvećana za iznose kapitalizovanih kamata i umanjena za bilo koji otpis odobren od strane povjerioca. Finansijske obaveze se klasifikuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Obaveze po osnovu kamata, dividende, dobiti i gubici koji se odnose na finansijske obaveze se evidentiraju na teret finansijskih rashoda u periodu na koji se odnose i prikazuju u okviru ostalih kratkoročnih obaveza.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Banka ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.7. Finansijska instrumenti (nastavak)

Vrednovanje obezvrjeđenja i ispravke vrijednosti

Za vrednovanje obezvrjeđenja Banka primenjuje koncept očekivanog kreditnog gubitka. Banka na kraju svakog mjeseca vrši obračun i knjiženje ispravki vrijednosti za kreditne gubitke u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima, primjenjujući dvije metodologije, prema MSFI 9 i na osnovu metodologije (Odluke) Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

3.8. Porezi i doprinosi

Tekući porez na dobit

Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit. Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava primjenom propisane poreske stope od 10% na osnovicu utvrđenu poreskim bilansom, koju predstavlja iznos dobiti prije oporezivanja po odbitku efekata usklađivanja prihoda i rashoda, a u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske.

Poreski propisi Republike Srpske predviđaju mogućnost umanjenja poreske osnovice za iznose ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu za obavljanje vlastite proizvodne djelatnosti i za iznose plaćenog poreza na dohodak i doprinosa na lična primanja za više od 30 novo zaposlenih radnika na kraju poslovne godine.

Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza u bilansu stanja i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska potraživanja se priznaju za sve odbitne privremene razlike i efekte poreskih gubitaka i poreskih kredita, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporezivi dobitak od kojeg se prenijeti poreski gubitak i krediti mogu umanjiti.

Indirektni porezi i doprinosi

Indirektni porezi i doprinosi uključuju doprinose koji padaju na teret poslodavca, porez na imovinu i različite vrste drugih poreza i doprinosa uključenih u okviru ostalih rashoda iz poslovanja.

3.9. Beneficije zaposlenima

U skladu sa domaćim propisima, Banka je obavezna da uplaćuje doprinose državnim fondovima za socijalnu zaštitu i penziono osiguranje koji se obračunavaju primjenom specifičnih, zakonom propisanih stopa. Pomenute obaveze uključuju plaćanje poreza i doprinosa u ime zaposlenih, u iznosu obračunatom u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, Banka je takođe u obavezi da dio poreza i doprinosa iz bruto plata zaposlenih, u ime zaposlenih uplati na račun javnih fondova. Ovi doprinosi knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

U skladu sa zahtjevima IAS 19 "Naknade zaposlenima" Banka vrši aktuarski obračun rezervisanja kako bi se utvrdila sadašnja vrijednost akumuliranih prava zaposlenih za otpremine. Banka je obavezna da zaposlenima, pri odlasku u penziju isplati otpremnine u visini tri mjesečne plate ostvarene od strane zaposlenog.

Troškovi vezani za naknade prilikom odlaska u penziju utvrđuju se korišćenjem metoda kreditiranja projektovanih jedinica, sa aktuarskim odmjerkavanjem koje se vrši na dan bilansa stanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.10. Najam

Banka kao davalac najma

Najam se klasifikuje kao finansijski najam u svim slučajevima kada je Banka davalac najma i to kada se najmom, na korisnika najma, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizlaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi najam se klasifikuje kao operativni najam.

Prihod po osnovu operativnog najma (prihod od zakupa) priznaje se primjenom linearne metode tokom perioda trajanja najma. Indirektni troškovi nastali u pregovorima i ugovaranjem operativnog najma dodaju se knjigovodstvenom iznosu iznajmljenog sredstva i priznaju se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja najma.

Banka kao korisnik najma

Banka kao primalac najma vrši obračun najma u skladu sa MSFI 16, osim u slučajevima kratkoročnog najma i najma za sredstva male vrijednosti.

Kao trošak perioda Banka priznaje amortizaciju sredstva sa pravom korištenja, kamate na obaveze po osnovu zakupa, poreske obaveze, a za slučajeve kratkoročnog najma i najma za sredstva male vrijednosti Banka priznaje trošak na linearnoj osnovi za vrijeme trajanja najma.

3.11. Kapital

Kapital se ne procjenjuje i mjeri se naknadno u visini uplaćenih sredstava po osnovu emisija akcija. Kapital se raščlanjuje:

- akcijski kapital,
- emisiona premija,
- neraspoređeni dobitak,
- revalorizacijske rezerve,
- zakonske rezerve,
- gubitak.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period ili u periodu izmjene u budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan izvještaja o finansijskom položaju koja nose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini predstavljene su u narednom tekstu:

Procijenjeni korisni vijek opreme i nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja

Određivanje korisnog vijeka opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja je zasnovano na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora. Adekvatnost procijenjenog preostalog korisnog vijeka opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja se analizira godišnje ili gdje god postoji indicija o značajnim promjenama određenih pretpostavki.

Obezvrijeđenje vrijednosti sredstava

Na dan izvještaja o finansijskom položaju rukovodstvo Banke analizira vrijednosti sredstava prikazanih u finansijskim izvještajima. Ukoliko postoji indicija da za neko sredstvo postoji obezvrijeđenje, nadoknadiivi iznos tog sredstva se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknadiivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti iskazane u finansijskim izvještajima, vrijednost sredstva iskazanog u finansijskim izvještajima se smanjuje do svoje nadoknadiive vrijednosti.

Ispravka vrijednosti potraživanja

Metodologija za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) definiše metode i tehnike koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda.

Metodologija definiše kriterije za određenje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i ista se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed neispunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan. Metodologija se zasniva na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9.

Istorijski podaci koji se koriste u izračunima su dostupni za posljednje tri godine. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, gdje je to primjenjivo, ova Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem postuje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom se definiše:

- 1)--- Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj imovini;
- 2) Određivanje faze (stagea) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalne značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualnoj odnosno grupno osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (NASTAVAK)

Metodologija obuhvata sljedeće:

- 1) identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza, sektorska i geografska struktura, i sl.);
- 2) utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;
- 3) korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;
- 4) osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativosti potraživanja
- 5) jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju za pojedinačno finansijsko sredstvo koje je pojedinačno značajno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna. Ako Banka utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju za finansijsko sredstvo, bilo da je značajno ili ne, to sredstvo se uključuje u grupu sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika i grupno procjenjuje obezvrjeđenje.

Prema Internoj metodologiji za obračun ispravki vrijednosti pojedinačno značajnom se smatra izloženost veća od 50 hiljada BAM. Izloženosti Banke koje predstavljaju ostala potraživanja predmet su individualne procjene zbog specifičnosti svakog pojedinačnog potraživanja. Postupak procjene obezvrjeđenja se vrši za sva potraživanja koja su Internom metodologijom definisana kao materijalno značajna. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumjevaju se iznosi veći od:

- 1% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – fizičko lice, ali ne manje od 20 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – pravno lice, ali ne manje od 500 BAM.

Procjena individualno značajnih plasmana vrši se za pojedinačno značajne izloženosti (veće od 50 hiljada BAM) koje sa izmirenjem obaveza kasne više od 90 dana. Na bazi definisanih kriterija Sektor upravljanja rizicima pronalazi kandidate za individualnu procjenu. Nakon pregleda kandidata Sektor upravljanja rizicima predlaže kandidate kod kojih će se vršiti obračun ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi, a ostatak kandidata se „vraća“ na portfolio procjenu i obračun ispravki vrijednosti.

Ovaj prijedlog Sektora upravljanja rizicima verifikuje Uprava Banke/nadležni Član Uprave za upravljanje rizicima.

Pojedinačna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i zbira diskontovanih novčanih tokova iz redovne otplate i realizacije kolaterala za tog klijenta/izloženost.

Svi krediti/plasmani za koje nije izračunata pojedinačna ispravka vrijednosti podliježu grupnoj procjeni i obračunu ispravke vrijednosti. Plasmani/klijenti razvrstani su u homogene grupe sa istim ili sličnim karakteristikama i podgrupe u zavisnosti od broja dana kašnjenja, pripadnosti segmentima (a unutar MSME segmenta po proizvodima).

Za sve izloženosti, koje podliježu grupnom obračunu ispravki vrijednosti, izloženost je podijeljena na pokriveni i nepokriveni dio. Nepokriveni dio plasmana se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i vrijednosti priznatog kolaterala. Internom metodologijom definisani su ponderi priznate vrijednosti kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala.

Portfolio ispravke vrijednosti izračunava se na način da se na nepokriveni iznos izloženosti primjeni % istorijskog obezvrjeđenja definisan za tu grupu/podgrupu plasmana dobijenog migracijama u bonitetnim grupama za zadnje tri godine.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (NASTAVAK)*Pravična (fer) vrijednost*

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Srpskoj ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Banke vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

Beneficije zaposlenima

Banka angažuje ovlašćenog aktuara da u ime Banke izvrši obračun sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine. Prilikom obračuna navedene sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine, ovlašćeni aktuar koristi sljedeće pretpostavke: projektovani rast zarada, godine radnog staža za odlazak u penziju, projektovana fluktuacija zaposlenih na osnovu podataka o istorijskom kretanju zaposlenih u prethodnom period, zvanično objavljene stope mortaliteta iz okruženja, kao i ostali uslovi neophodni za ostvarivanje prava na otpremninu. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. PRIHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2019.	2018.
Prihodi po osnovu kamata od:		
Preduzeća	16.947	13.999
Stanovništvo	13.794	14.020
Javni sektor	290	2
Neprofitne organizacije	7	11
Ostalo	28	22
Ukupno:	31.066	28.054

6. RASHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2019.	2018.
Rashodi po osnovu kamata od:		
Stanovništvo	6.252	4.363
Javni sektor	111	192
Nebankarske finansijske institucije	636	757
Kamate na subordinirani dug	427	427
Kamate na kredite	278	299
Preduzeća	148	133
Neprofitne organizacije	100	103
Banke i bankarske institucije	21	12
Ostalo	13	14
Ukupno:	7.986	6.300

7. PRIHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Naknade po osnovu obavljanja platnog prometa u zemlji i inostranstvu	3.606	3.001
Prihodi iz poslovanja sa devizama	1.105	840
Naknade po kreditima	825	729
Naknade po vanbilansnim poslovima	693	498
Ukupno:	6.229	5.068

8. RASHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Naknade Centralne Banke po osnovu usluga platnog prometa u zemlji	657	435
Naknade po osnovu kartičarskog poslovanja	553	374
Naknade po osnovu kupoprodaje deviza	180	172
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	79	50
Naknade po osnovu obrade kredita	12	17
Ostale naknade i provizije	77	90
Ukupno:	1.558	1.138

9. OSTALI PRIHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Naplaćena otpisana suspendovana kamata	788	540
Ostali prihodi	870	357
Ukupno:	1.658	897

10. OSTALI RASHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Bruto lična primanja	7.014	6.465
Ostale naknade članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, pomoć za radnike	144	115
Troškovi stručnog obrazovanja radnika	32	56
Troškovi materijala i usluga	491	462
Troškovi službenog puta	56	38
Troškovi ptt usluga	539	495
Troškovi održavanja opreme/software	532	620
Troškovi reklame i propaganda	222	352
Troškovi zakupa	373	1.293
Troškovi članarina	131	106
Troškovi reprezentacije	241	128
Troškovi obezbjeđenja imovine	789	559
Amortizacija	2.132	672
Troškovi poreza i doprinosa	240	202
Naknade ABRS	346	316
Otpis nenaplativih potraživanja	370	46
Troškovi angažovanje drugih lica	56	48
Ostalo	1.977	1.215
Ukupno:	15.685	13.188

Bruto lična primanja

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Troškovi neto zarade	4.162	3.945
Troškovi poreza i doprinosa na zarade	2.852	2.520
Ukupno bruto lična primanja:	7.014	6.465

11. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA

a) Knjiženja na teret rashoda

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	(146)	(245)
Kreditni plasirani komitentima	(32.143)	(28.408)
Ostala aktiva	(734)	(519)
Beneficije za zaposlene	(5)	(7)
Potencijalne i ugovorene obaveze	(955)	(699)
Ukupno:	(33.983)	(29.878)

11. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA (nastavak)

b) Ukidanje rezervisanja u korist prihoda

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	196	56
Kreditni plasirani komitentima	25.531	21.629
Ostala aktiva	791	258
Beneficije za zaposlene	-	3
Potencijalne i ugovorene obaveze	868	635
Ukupno:	27.386	22.581
Neto rezervisanja	(6.597)	(7.297)

c) Kretanja tokom perioda na dugoročnim rezervisanjima za potencijalne gubitke i ugovorene obaveze

(U hiljadama BAM)

	Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	Kreditni plasirani komitentima	Ostala aktiva	Beneficije za zaposlene	Potencijalne i ugovorene obaveze	Potencijalne i ugovorene obaveze sudski sporovi	Ukupno
Stanje 1. januara 2018. godine	23	22.252	767	26	136	7	23.211
Izdvajanje u toku perioda	245	28.408	519	7	679	20	29.878
Ukidanje rezervisanja .	(56)	(21.629)	(258)	(3)	(618)	(17)	(22.581)
Stanje na dan 31.12.2018. godine	212	29.031	1.028	30	197	10	30.508
Stanje iskazano na dan 1. januar 2019. godine	212	29.031	1.028	30	197	10	30.508
Izdvajanje u toku godine	146	32.143	649	5	881	74	33.898
Izdvajanje u toku godine po osnovu HOV kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	-	-	85	-	-	-	85
Ukidanje rezrvisanja	(196)	(25.531)	(791)	-	(868)	-	(27.386)
Računovodstveno otpisana potraživanja	-	(8.399)	-	-	-	-	(8.399)
Stanje na dan 31.12.2019. godine	162	27.244	971	35	210	84	28.706

12. POREZ NA DOBIT

Trošak poreza na dobit može biti usklađen sa dobitkom iz izvještaja o dobitku i gubitku kako slijedi:

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen 31. decembra	
	2019.	2018.
Dobit prije oporezivanja	7.157	6.127
Porez na dobit obračunat po stopi od 10%	715	613
Umanjenje poreza za isključene prihode	(1.477)	(1.074)
Poresko nepriznati troškovi od umanjenja vrijednosti kredita i ostale imovine	1.797	1.248
Poresko nepriznati ostali troškovi	82	114
Nepriznat poreski kredit	85	-
Ukupno porez na dobit	1.202	901
Porez na dobit RS	778	659
Porez na dobit ostvaren za poslovnu jedinicu u Brčko Distriktu	50	52
Porez na dobit ostvaren za poslovne jedinice FBiH	374	190
Ukupno porez na dobit	1.202	901
<i>Efektivna stopa poreza na dobit</i>	16,79%	14,71%

Banka je za poslovnu 2019. godinu vršila uplatu mjesečnih akontacija poreza na dobit za Republiku Srpsku, Brčko Distrikt i Federaciju Bosne i Hercegovine u visini 1/12 obračunatog poreza na dobit za 2018. godinu.

Poreske obaveze su navedene u poreskim prijavama Banke i prihvaćene su kao takve, ali mogu biti predmet kontrole poreskih vlasti u periodu od pet godina nakon njihovog prihvatanja. Uprava Banke nije upoznata sa bilo kakvim okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalne materijalne odgovornosti u tom pogledu ili osporavanja sačinjenih poreskih prijava poreza na dobit.

13. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Novčana sredstva:		
- u BAM	6.312	5.158
- u stranoj valuti	3.995	4.345
	10.307	9.503
Sredstva kod Centralne banke BiH u BAM:		
- Žiro račun	51.826	66.712
- Devizna novčana sredstva	1.010	677
	52.836	67.389
Bruto vrijednost	63.143	76.892
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava	(148)	(189)
Ukupno:	62.995	76.703
Obavezna rezerva	38.447	33.217
Ukupno:	101.442	109.920

U skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi, Banka je dužna da održava i obračunava obaveznu rezervu na depozite (koji čine osnovicu za obračun obavezne rezerve) prema stanju na kraju svakog radnog dana u toku deset kalendarskih dana koji prethode periodu održavanja. Obavezna rezerva predstavlja zbir 10% ukupnih depozita sa dospeljem do jedne godine i ukupnih depozita sa dospeljem dužim od godinu dana. U osnovicu za obračun obavezne rezerve se uključuju obračunate kamate, naknade i provizije koje su dospjele na plaćanje.

14. SREDSTVA KOD DRUGIH BANAKA

(U hiljadama BAM)

	<u>31. decembra 2019.</u>	<u>31. decembra 2018.</u>
Sredstva kod drugih banaka:		
- domaćih banaka u BAM	4.174	5.166
- inostranih banaka	<u>945</u>	<u>3.206</u>
	5.119	8.372
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava	<u>(14)</u>	<u>(23)</u>
Ukupno:	<u>5.105</u>	<u>8.349</u>

15. PLASMANI DRUGIM BANKAMA

(U hiljadama BAM)

	<u>31. decembra 2019.</u>	<u>31. decembra 2018.</u>
Plasmani drugim bankama:		
- kratkoročni depoziti u BAM	3.000	-
- dugoročni depoziti u stranoj valuti	<u>-</u>	<u>133</u>
	3.000	133
Ispravka vrijednosti plasmana drugim bankama	<u>(8)</u>	<u>(2)</u>
Ukupno:	<u>2.992</u>	<u>131</u>

16. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

(U hiljadama BAM)

	<u>31. decembra 2019.</u>	<u>31. decembra 2018.</u>
Hartije od vrijednosti - ratna šteta iskazane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.790	49
Hartije od vrijednosti - državne obveznice Republike Srpske, iskazane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	28.580	-
Obračunata dospjela i razgraničena kamata	<u>363</u>	<u>-</u>
Ukupno:	<u>30.733</u>	<u>49</u>

Dužnički vrijednosni papiri iskazani na dan 31.12.2019. godine u iznosu od 30.370 hiljada KM, klasifikovani su kao imovina raspoloživa za prodaju vrednovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i vrednuju se po fer vrijednosti.

U sljedećoj tabeli dat je pregled dužničkih hartija od vrijednosti klasifikovanih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit prema internom rejtingu i umanjenju vrijednosti:

(U hiljadama BAM)

Hartije od vrijednosti	31. decembar 2019.			
	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Hartije raspoložive za prodaju	<u>30.733</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>30.733</u>
Ukupno:	<u>30.733</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>30.733</u>

Kretanja fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju klasifikovanih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po nivoima očekivanih gubitaka:

16. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Fer vrijednost na dan 01. januar 2019.	49	-	-	49
Kupljeni instrumenti glavnica	30.006	-	-	30.006
Kupljeni instrumenti kamata	14	-	-	14
Otplaćeni instrumenti glavnica	(27)	-	-	(27)
Otplaćeni instrumenti kamata	(15)	-	-	(15)
Obračunata kamata	289	-	-	289
Promjena fer vrijednosti glavnice	342	-	-	342
Promjena fer vrijednosti po osnovu amortizacije dikonta/premije	75	-	-	75
Fer vrijednost na dan 31. decembar 2019.	30.733	-	-	30.733

Kretanja rezervisanja dužničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju klasifikovanih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po nivoima očekivanih gubitaka:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Ispravka vrijednosti na dan 01. januar 2019.	-	-	-	-
Izdvajanje u toku godine	86	-	-	86
Ukidanje u toku godine	(1)	-	-	(1)
Ispravka vrijednosti na dan 31. decembar 2019.	85	-	-	85

17. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Kratkoročni krediti u BAM	62.825	58.029
Kratkoročni krediti u stranoj valuti	1	20
Dugoročni krediti u BAM	194.190	170.622
Dugoročni krediti u stranoj valuti	116	-
Plaćene garancije	446	79
Tekuća dospjeća dugoročnih kredita	82.426	75.161
	340.004	303.911
Minus: Ispravka vrijednosti kredita plasiranih komitentima	(27.244)	(29.031)
Ukupno:	312.760	274.880

U toku 2019. godine izvršen je računovodstveni otpis kredita u iznosu od 8.399 hiljada BAM, odnosno prenos njihove bilansne izloženosti nakon što je Banka knjigovodstveno evidentirala očekivane kreditne gubitke u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti, te iste proglasila u potpunosti dospjelim, na vanbilansnu evidenciju, a u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Banka je do 31. decembra 2019. godine plasirala više dugoročnih kredita, a u manjem iznosu kratkoročnih kredita, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,65%-15,50%. Krediti koji su plasirani po kamatnosoj stopi u rasponu od 1,65%-6,49% su kredit koji su odobreni iz sredstva Investiciono razvojne banke Republike Srpske ili krediti koji su obezbjeđeni/pokriveni djelimično ili u potpunosti namjenski oročenim depozitom. Kao osiguranje za odobrene kredite, Banka je uzimala depozite, zalogu nad pokretnom i nepokretnom imovinom, hartije od vrijednosti, administrativne zabrane, mjenice i naloge za prenos. Organizacioni dio Banke za rizike kontinuirano prati tržišnu vrijednost instrumenata osiguranja.

Najveći dio kredita preko jedne godine u domaćoj valuti na dan do 31. decembra 2019. godine su plasirani preduzećima i stanovništvu uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 6,49% do 14,50%, uvećanu za šestomjesečni Euribor, na period od 5 godina do maksimalno 10 godina. Kamatna stopa od 1,65% odobravana je klijentima koji su kao obezbjeđenja kredita imali 100% namjenski oročen depozit kod Banke, dok se kamatne stope veće od 15,50% odnose na dugoročne kredite preuzete od MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka.

Najveći dio dugoročnih plasmana plasiranih stanovništvu odobreni su sa namjenom finansiranja opšte potrošnje, kupovine stambenih jedinica, izgradnje i adaptacije, investicije fizičkih lica, dok je namjena dugoročnih plasmana pravnim licima bila finansiranje osnovnih sredstava, investicija i trajnih obrtnih sredstava.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju na dan 31. decembra 2019. godine, najvećem dijelu obuhvata komitente sa sjedištem na području grada Banja Luka (oko 13,43 %) ukupnog portfolia banke, grada Bijeljina (oko 6,59%) Laktaša (4,51%), grada Prijedor (oko 4,31%), Brčko distrikta oko (3,99%).

18. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

(U hiljadama BAM)

	Ulaganja u tuđe objekte	Građevin- ski objekti	Oprema	Oprema u pripremi	Ukupno nekretnine i oprema	Nemateri- jalna ulaganja
Stanje, 1. januar 2018. godine	526	4.834	3.200	8	8.568	1.050
Nabavke u periodu	361	-	813	69	1.243	171
Rashodovanje	-	(4.834)	-	-	(4.834)	-
Stanje, 31. decembra 2018. godine	887	-	4.013	77	4.977	1.221
Nabavke u periodu	172	-	515	-	687	110
Prenos sa/na	-	-	77	(77)	-	-
Prodaja	-	-	(26)	-	(26)	-
Rashodovanje	(54)	-	(108)	-	(162)	-
Stanje, 31. decembra 2019. godine	1.005	-	4.471	-	5.476	1.331
Ispravka vrijednosti						
Stanje 1. januar 2018. godine	251	99	1.928	-	2.278	925
Prenos sa/na	-	(99)	-	-	(99)	-
Amortizacija	100	42	449	-	591	60
Amortizacija prenos sa/na	-	(42)	-	-	(42)	-
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	351	-	2.377	-	2.728	985
Amortizacija	151	-	468	-	619	68
Prodaja	-	-	(26)	-	(26)	-
Rashodovanje	(52)	-	(96)	-	(148)	-
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	450	-	2.723	-	3.173	1.053
31. decembar 2018. godine	536	-	1.636	77	2.249	236
31. decembar 2019. godine	555	-	1.748	-	2.303	278

Na dan 31. decembra 2019. godine oprema i građevinski objekti osigurani su od uobičajenih rizika i Banka nema tereta niti zaloga nad nekretninama, opremom i nematerijalna ulaganja.

18.1. INVESTICIONA ULAGANJA

(U hiljadama BAM)

Investicione nekretnine

Nabavna vrijednost

Stanje, 1. januara 2018. godine	-
Prenos	4.834
Stanje, 31. decembra 2018. godine	4.834
Nabavke u periodu	-
Stanje, 31. decembra 2019. godine	4.834

Ispravka vrijednosti

Stanje, 1. januar 2018. godine	-
Prenos	141
Amortizacija	21
Stanje, 31. decembra 2018. godine	162
Amortizacija	63
Stanje, 31. decembra 2019. godine	225
31. decembar 2018. godine	4.672
31. decembar 2019. godine	4.609

18.1. INVESTICIONA ULAGANJA (NASTAVAK)

Objekat u ulici Vase Pelagića broj 22 je u skladu sa MRS 40 reklasifikovan u investicione nekretnine u iznosu od 4.834 hilj. KM. Ulaganja u nekretnine se vode po metodu nabavne vrijednosti.

Na dan 31. decembra 2019. godine sudski vještak građevinske struke izvršio je procjenu nekretnine i procijenjena vrijednost iznosi 4.655 hiljada KM.

18.2. POSLOVNI PROSTORI UZETI U NAJAM

	(U hiljadama BAM)
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	-
Efekti primjene MSFI 16	7.970
Stanje na dan 1. januara 2019. godine	7.970
Nove nabavke	1.062
Ispravka vrijednosti	(1.382)
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	7.650

Sljedeća tabela prikazuje analizu dospijuća ugovorene nediskontovane obaveze za najam:

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra	2019.
Manje od jedne godine	1.547	
Od jedne do pet godina	4.450	
Više od pet godina	3.294	
Ukupne ugovorene obaveze za najam	9.291	
Obaveze za najam uključene u notu 23 na dan 31. decembar 2019.	7.808	

Iznosi prtiznati u izvještaju dobitka i gubitka Bnake i ostale sveobuhvatne dobiti:

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen 31. decembra 2019.	
Kamate na obaveze za najam MSFI 16	373	
Amortizacija	1.382	
Ukupni troškovi najma	1.755	

19. OSTALA AKTIVA

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
U BAM:		
- Sredstva stečena naplatom potraživanja	3.744	1.854
- Otkupljena potraživanja	1.635	437
- Razgraničeni ostali troškovi	239	223
- Potraživanja za naknade i provizije	105	71
- Zalihe materijala	88	29
- Dati avansi	47	50
- Potraživanja po osnovu dospjelih kamata (faktoring)	-	1
- Ostala potraživanja	779	970
U stranoj valuti:		
- Ragraničena potraživanja za obračunate troškove	32	44
- Avansi u stranoj valuti	33	11
- Ostala potraživanja u stranoj valuti	61	85
	6.763	3.775
Minus: Ispravka vrijednosti obračunatih kamata i ostale aktive	(876)	(1.028)
Ukupno:	5.887	2.747

20. DEPOZITI KOMITENATA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Depoziti po viđenju u BAM:		
- vlada i vladine institucije	3.388	1.826
- preduzeća	13.028	11.974
- banke i bankarske institucije	33	12
- neprofitne organizacije	1.167	1.321
- nebankarske finansijske institucije	6.964	11.686
- građani/strana lica	25.331	18.651
- ostalo	270	352
	50.181	45.822
Depoziti po viđenju u stranoj valuti:		
- preduzeća	5.279	2.150
- neprofitne organizacije	1.942	1.550
- nebankarske finansijske institucije	1.574	125
- građani/strana lica	6.719	5.424
- ostalo	-	5
	15.514	9.254
Kratkoročni depoziti u BAM:		
-banke i bankarske institucije	7.000	7.000
-vlada i vladine institucije	500	1.622
- preduzeća	-	126
- nebankarske finansijske institucije	18.077	22.077
- građani	620	377
- ostalo	82	51
	26.279	31.253
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti:		
-stanovništvo	777	245
	777	245
Dugoročni depoziti u BAM:		
- vlada i vladine institucije	950	10.558
- preduzeća	8.214	4.580
-neprofitne organizacije	1.259	3.664
- nebankarske finansijske institucije	17.584	19.781
- građani	92.881	69.397
- ostalo	500	641
	121.388	108.621
Dugoročni depoziti u stranoj valuti:		
- preduzeća	2.097	2.076
- nebankarske finansijske institucije	2.065	2.065
- građani/strana lica	149.570	118.932
- neprofitne organizacije	1.173	1.174
	154.905	124.247
Ukupno:	369.044	319.442

20. DEPOZITI KOMITENATA (nastavak)**Tekuća dospijeca dugoročnih depozita****(U hiljadama BAM)**

	31. decembar 2019.	31. decembra 2018.
Dugoročni dio dugoročnih depozita u BAM		
- vlada i vladine institucije	150	58
-preduzeća	3.784	3.171
-neprofitne organizacije	2	1.051
-nebankarske finansijske institucije	7.354	10.161
-građani	54.832	38.822
-ostali	500	1
	66.622	53.264
Dugoročni dio dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	2.097	903
-nebankarske finansijske institucije	1.565	500
-građani	87.406	67.298
-neprofitne organizacije	1.173	1
	92.241	68.702
Tekuće dospjeće dugoročnih depozita u BAM		
-vlada i vladine institucije	800	10.500
-preduzeća	4.430	1.409
-neprofitne organizacije	1.257	2.613
-nebankarske finansijske institucije	10.230	9.620
-građani	38.049	30.575
-ostali	-	640
	54.766	55.357
Tekuće dospjeće dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	-	1.173
-nebankarskih finansijskih institucije	500	1.565
-građani	62.164	51.634
-neprofitne organizacije	-	1.173
	62.664	55.545
Ukupno dugoročni depoziti u BAM:	121.388	108.621
Ukupno dugoročni depoziti u stranoj valuti:	154.905	124.247

21. OBAVEZE PO KREDITIMA**(U hiljadama BAM)**

	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
U BAM:		
- Fond za razvoj i zapošljavanje RS	4.433	5.067
- Fond stanovanja RS	9.236	8.388
- Fond za razvoj istočnog dijela RS	4.144	3.461
Ukupno u BAM:	17.813	16.916
Razgraničene obaveze za kamatu u stranoj valuti po dugoročnim kreditima od nerezidenata	23	-
Ukupno dugoročni dio obaveza:	17.836	16.916
Tekuća dospijeca:		
- IRB	2.320	2.039
Ukupno tekuća dospijeca dugoročnih obaveza:	2.320	2.039

21. OBAVEZE PO KREDITIMA (NASTAVAK)

Na dan 31. decembra 2019. godine ukupno stanje obaveza po osnovu kredita od fondova kojima upravlja Investiciono Razvojna Banka Republike Srpske iznosi 17.813 hiljadu BAM (31. decembar 2018. 16.916 hiljadu BAM).

22. SUBORDINIRANI DUG

(U hiljadama BAM)

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
EFSE, Luksemburg	6.845	6.845
Razgranicene obaveze za kamatu u stranoj valuti po dugorocnim subordiniranim kreditima	<u>111</u>	<u>113</u>
Ukupno:	<u>6.956</u>	<u>6.958</u>

Rješenjem broj 03-1515-3/16 od 7. oktobra 2016. godine ABRS je dala saglasnost za uključenje subordinisanog duga u dopunski kapital Banke u iznosu od 6.845 hiljada BAM.

Banka je 13. oktobra 2016. godine zaključila ugovor sa EFSE, Luksemburg o suborninisanom kreditu u visini od 6.845 hiljada BAM, na period od 6 godina, uz jednokratni povrat i kamatnu stopu od 6,2 %. Svrha kredita je jačanje ukupnog kapitala Banke.

Sredstva od strane kreditora uplaćena su na devizni račun Banke 21. oktobra 2016. godine.

Banka na dan 31. decembra 2019. godine nije kršila niti jednu od finansijskih kovenanta koje je ugovorila sa EFSE, Luksemburg.

23. OSTALA PASIVA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
U BAM:		
- razgraničeni prihodi	2.519	2.304
- obaveze prema dobavljačima	211	357
- razgraničeni rashodi	52	-
- obaveze po osnovu najma MSFI 16 (napomena 18.2)	7.808	-
- ostale obaveze	1.349	1.219
U stranoj valuti:		
- obaveze prema dobavljačima	42	40
- ostale obaveze	<u>25</u>	<u>154</u>
Ukupno:	<u>12.006</u>	<u>4.074</u>

24. KAPITAL**Aksijski kapital**

Aksijski kapital Banke je formiran inicijalnim ulozima akcionara, i naknadnom dokapitalizacijom u novcu. Osnovni kapital Banke na dan 31. decembra 2019. godine iznosi 51.141 hiljada BAM (na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 46.841 hiljada BAM), i sastoji se od 511.410 redovnih akcija nominalne vrijednosti od 100 BAM. U 2019. godini došlo je do povećanja aksijskog kapitala i promjene strukture akcionara, i prema izvodu Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske, na dan 31. decembra 2019. godine, ona je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	404.981	40.498	79,19
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO). Holandija	59.170	5.917	11,57
KfW, Njemačka	47.259	4.726	9,24
	511.410	51.141	100,00

Na dan 31. decembra 2018. godine, struktura aksijskog kapitala Banke je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	366.956	36.696	78,34
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO). Holandija	54.195	5.419	11,57
KfW, Njemačka	47.259	4.726	10,09
	468.410	46.841	100,00

Rezerve kapitala

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018
Zakonske rezerve	500	238
Revalorizacione rezerve po osnovu promjene vrijednosti HOV	417	-
Revalorizacione rezerve po osnovu rezervisanja HOV MSFI 9	85	-
	1.002	238

Rezerve kapitala u iznosu od 262 hiljada BAM (31.12.2018. godine u iznosu od 238 hiljada BAM) su nastale izdvajanjem sredstava iz dobiti po Odluci Nadzornog odbora broj NO-132/2019. godine od 30. aprila 2019. godine na zakonske rezerve i Skupštine Banke broj SK -7/2019 od 20. juna 2019. godine.

25. ZARADA PO AKCIJI**(U hiljadama BAM)**

	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Neto dobitak perioda	5.955	5.226
Ponderisani broj akcija	472.533	468.410
Osnovna zarada po akciji (u BAM)	12,60	11,15

Obzirom da Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije, razrijeđena zarada po akciji je ista kao i osnovna.

26. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE

a) Platve i činidbene garancije i ostale preuzete neopozive obaveze

	<u>31. decembra 2019.</u>	<u>31. decembra 2018.</u>
Platve garancije	11.473	10.564
Činidbene garancije	21.320	12.518
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	14.741	11.983
Neiskorištena prekoračenja po računima i kreditnim karticama	<u>6.956</u>	<u>6.650</u>
Ukupno	54.490	41.715
Ispravka vrijednosti	<u>(210)</u>	<u>(197)</u>
Ukupno	<u>54.280</u>	<u>41.518</u>

b) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka vodi sporove po 1.136 predmeta. Ukupan iznos portfolija koji je zaprimljen u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja sa 31. decembar 2019. godine je 18.949 hiljada BAM (31. decembar 2018. godine je 13.914 hiljada BAM).

Na dan 31. decembra 2019. godine protiv Banke je pokrenuto 11 sudskih sporova. Imajući u vidu prirodu spora, Odbora za procjenu postojanja rizika gubitka u postupcima protiv Banke utvrđuje da je procijenjena uspješnost Banke u svim navedenim sporovima preko 50%, te u skladu sa Procedurom o procjeni uspješnosti Banke i određivanju rezervisanja u postupcima koji se vode protiv „MF banke“ a.d. Banja Luka, Odlukom uprave Banke broj: UP-403/2019 od 31.12.2019. godine potvrđen je prijedlog Odbora te je izvršeno rezervisanje po sudskim sporovima koje na dan 31.12.2019. iznosi 84 hiljada BAM.

c) Usaglašenost sa zakonskim propisima

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih različitih plasmana uskladi sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je po svim pokazateljima bila usklađena sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

27. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA

Izvještaj o finansijskom položaju	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Sredstva:		
Potraživanja po osnovu plasiranih kredita:		
- Rukovodstvu, Upravi banke i NO	538	298
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	-	1.000
- Drvex d.o.o., Laktaši	245	319
- Meridian a.d., Banja Luka	1.000	-
- Potraživanja za kamatu	-	13
- Obračunata kamata	3	1
Sredstva, ukupno	1.786	1.631
Obaveze po osnovu depozita:		
- Transakcioni računi rukovodstva Banke, Uprave banke i NO	1.000	649
- Ostala povezana fizička lica	1.331	369
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	3.528	5.129
- MF Software d.o.o., Banja Luka	115	134
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	5.938	6.393
- Udruženje građana Mikrofin	615	690
- Ostali	325	120
	12.852	13.484
Ostale obaveze		
- Ostale obaveze	4	5
	4	5
Obaveze za kamatu:		
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	-	1
- Povezana fizička lica	48	9
	48	10
Obaveze, ukupno	12.904	13.499
Obaveze, neto	(11.118)	(11.868)

27. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA (NASTAVAK)

(U hiljadama BAM)

Izveštaj o dobitku i gubitku	Za period koji se završava	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Prihodi		
Prihodi od naknada od povezanih pravnih lica:		
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	575	545
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	14	-
- MF SOFTWARE d.o.o., Banja Luka	1	1
- Drvex d.o.o., Laktaši	5	5
Prihodi po osnovu zakupa		
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	523	232
- MF SOFTWARE d.o.o., Banja Luka	79	20
- Prihodi od kamata ostalih povezanih lica	28	45
Prihodi, ukupno	1.225	848
Rashodi		
Troškovi zakupa		
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	(29)	(29)
- Drvex d.o.o. Laktaši	(39)	(16)
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	(51)	(51)
- MF SOFTWARE d.o.o., Banja Luka	(239)	(219)
Ostali troškovi		
- MF SOFTWARE d.o.o., Banja Luka - licence	(117)	(79)
- MF SOFTWARE d.o.o., Banja Luka - OS	(146)	-
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka - osiguranje	(249)	(184)
- Ostali troškovi	(16)	-
Rashodi kamata:		
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	(76)	(93)
- Udruženje građana Mikrofin, Banja Luka	(11)	(11)
- Rukovodstvo Banke	(11)	(4)
- Ostalih povezanih lica	(29)	(2)
- Rashodi po osnovu naknada rukovodstva Banke, Uprave banke i NO	(1.183)	(893)
Rashodi, ukupno	(2.196)	(1.581)
Rashodi, neto	(971)	(733)

28. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim i entitetskim ministarstvima i institucijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa.

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

29. TEKUĆA EKONOMSKA SITUACIJA I NJEN UTICAJ NA POSLOVANJE BANKE

U toku 2019. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize kao i osjetnog pada privredne aktivnosti u BiH. I pored značajnih kreditnih aktivnosti tokom 2019. godine, Banka nije imala problema sa likvidnošću.

Do sada, tekuća finansijska kriza je imala ograničen uticaj na finansijski položaj i performanse Banke, prije svega zahvaljujući internim politikama upravljanja rizicima i regulatornim ograničenjima, Banka je blagovremeno preduzela više mjera za sprečavanje pogoršanja rizika, kao što su:

- revidiranje politika i procedura odobravanja kredita, procjene kreditnog rizika, te upravljanja rizicima,
- prilagođavanje ponude proizvoda i usluga potrebama klijenata i strukturi raspoloživih izvora,
- odobravanje restrukturiranja kredita u cilju prilagođavanja plaćanja realnim izvorima klijenta,
- ponovno vrednovanje kolaterala prilikom reodobravanja i restrukturiranja kredita.

Banka pažljivo i na redovnoj osnovi prati kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i devizni rizik. Očekuje se da će i likvidnost Banke u budućem periodu biti na zadovoljavajućem nivou.

Ekonomska situacija u zemlji verovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze što može imati uticaj na rezervisanja Banke za gubitke po osnovu obezvrijeđenja nakon 31. decembra 2019. godine, a zatim i na druga područja u kojima se od rukovodstva Banke očekuje da daje procjene, uključujući i procjenu vrijednosti sredstava obezbjeđenja i hartija od vrijednosti. Finansijski izvještaji Banke sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na gubitke usljed umanjenja vrijednosti imovine, procjenu vrijednosti sredstava. Banka će se nakon 31. decembra 2019. godine koncentrisati na upravljanje svojim finansijskim portfoliom u skladu sa promjenama u poslovnom okruženju.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

30.1. Upravljanje finansijskim rizicima

Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika na osnovu svojih aktivnosti koje, između ostalog, uključuju analize, procjene, prihvatanje određenog stepena rizika ili kombinacije rizika, kao i upravljanje istim. Preuzimanje rizika se nalazi u osnovi finansijskog poslovanja, a operativni rizici su propratni efekti svakog posla. Banka ima cilj da postigne odgovarajuću ravnotežu između preuzetih rizika i povrata na ulaganja, i da svede na minimum potencijalne negativne efekte istih na finansijski rezultat Banke.

Politike upravljanja rizicima Banke koriste se za identifikovanje i analizu ovih rizika, za uspostavljanje odgovarajućih ograničenja i kontrola, za posmatranje rizika i poštovanje ograničenja na osnovu pouzdanih i ažurnih informacionih sistema. Banka redovno preispituje svoje politike i sisteme upravljanja rizicima da bi isti odgovarali promjenama na tržištu, promjenama proizvoda i novim najboljim praksama.

Banka je uspostavila sistem upravljanja rizicima kako bi na vrijeme identifikovala, procijenila i pratila rizike kojima je izložena u svom poslovanju.

Struktura upravljanja rizicima organizovana je u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske i važećim Odlukama ABRS.

Nadzorni odbor

Odgovornost Nadzornog odbora Banke je da definiše strategiju upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom Banke, kao i politiku upravljanja rizicima Banke, te da nadgleda rizike koje Banka preuzima u svojim aktivnostima.

Nadzorni odbor usvaja program, politike i procedure za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizikom. Nadzorni odbor obezbjeđuje potpuno postupanje Banke u skladu sa definisanom strategijom i usvojenim politikama i procedurama.

Nadzorni odbor je, takođe, zadužen za rizike velike izloženosti (bilo kada je riječ o pojedinačnom klijentu ili grupi povezanih lica), te odlučuje o odobravanju svih zahtijeva za rizične proizvode Banke (na preporuku KO Banke) u pojedinačnom iznosu većem od 2.000.001 BAM. Nadzorni odbor imenuje i razrješava članove Kreditnog odbora Banke.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Uprava Banke

Odgovornost Uprave Banke je da kreira, razvija i blagovremeno podnosi Nadzornom odboru prijedloge za donošenje programa, politika i procedura za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima.

Uprava Banke je odgovorna za sprovođenje definisane strategije upravljanja rizicima i strategije upravljanja kapitalom, kao i politike upravljanja rizicima Banke.

Uprava Banke nadzire rad nižih nivoa rukovodstva i izvršilaca u Banci, te kontroliše primjenu usvojenih politika i procedura. Uprava Banke najmanje kvartalno prati kretanja i vrši analizu upravljanja rizicima, te redovno izvještava Nadzorni odbor. U slučaju da neke aktivnosti i rizici nisu definisani politikom i strategijom, Uprava Banke je u obavezi da o tim slučajevima obavijesti Nadzorni odbor.

Kreditni odbor Banke

Obaveza Kreditnog odbora Banke je da, u okvirima utvrđene kreditne politike Banke, donosi odluke o plasmanima preko 200 hiljada BAM do 1 miliona BAM pojedinačne izloženosti, odnosno preko 300 hiljada BAM do 1,5 miliona BAM izloženosti na nivou komitenta ili grupe povezanih lica. Donošenje odluke o plasmanima ispod iznosa koji su u nadležnosti Kreditnog odbora Banke je nadležnost Kreditnog odbora sektora tržišta ili Kreditnog odbora filijale.

Sektor upravljanja rizicima

Uloga Sektora upravljanja rizicima je identifikacija, mjerenje, procjena i upravljanje rizicima koje je Banka preuzela u svom redovnom poslovanju. Obaveza Sektora upravljanja rizicima je davanje mišljenja u pisanoj formi za ukupne izloženosti za fizička lica veće od 20 hiljada BAM odnosno preko 50 hiljada BAM ukupne izloženosti za pravna lica. Mišljenje Sektora upravljanja rizicima je sastavni dio kreditnog prijedloga, odnosno predmeta koji se razmatra na Kreditnom odboru.

Rukovodilac Sektora upravljanja rizicima kao član Kreditnog odbora Banke kao i član Uprave nadležan za upravljanje rizicima imaju pravo veta kod odlučivanja o plasmanima koje razmatra Kreditni odbor Banke. Sektor upravljanja rizicima daje mišljenje o novim kreditnim proizvodima koji generišu rizik kao i ostalim oblastima koji generišu rizik.

Sektor upravljanja rizicima priprema pored redovnih izvještaja i detaljne analize kvaliteta izloženosti i kolateralne pokrivenosti koje će omogućiti bolje razumjevanje, prihvatanje i ublažavanje kreditnog rizika.

Sektor sredstava i transakcionih poslova

Sektor sredstava i transakcionih poslova svoju ulogu upravljanja tekućom likvidnošću ostvaruje kroz sljedeće aktivnosti:

- planiranje priliva i odliva novčanih sredstava na dnevnom nivou,
- praćenjem poslovnih promjena i stanja novčanih sredstava na računu rezervi kod CB BiH, na računima kod korespondentnih banaka u inostranstvu i u zemlji, kao i novčanih sredstava u gotovom novcu u domaćoj i stranoj valuti u trezoru i u blagajnama Banke,
- pribavljanje nedostajućih sredstava ili plasiranje viška likvidnih sredstava na finansijskim tržištima,
- prati velike pojedinačne odlive/prilive sredstava deponenata, prati isplate kredita, a sve u cilju održavanja devizne pozicije, ročne strukture i ispunjenja svih dospjelih obaveza na vrijeme.
- analizu strukture i ročnosti depozita preduzimajući aktivnosti ponovnog ugovaranja ročnosti dospjelih depozita,
- održava i izdvaja zakonsku obaveznu rezervu kao minimalan iznos sredstava izdvojenih na
- računu rezervi kod CB BiH,
- priprema dnevne, mjesečne i šetomjesečne planove likvidnosti kao metod procjene buduće likvidnosti,
- interno i eksterno izvještavanje o kretanju likvidnosti.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO) je identifikacija, mjerenje i upravljanje rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih i vanbilansnih pozicija, prije svega rizikom likvidnosti i kamatnim rizikom, definišući odgovarajuće limite rizika i mjere kojima se eliminiše negativan uticaj na profitabilnost.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Odbor za upravljanje plasmanima

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje plasmanima je da nadzire kvalitet kreditnih plasmana Banke, proces monitoringa i efikasnosti upravljanja kreditnim rizikom, prati procese naplate u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja i njihovo ostvarivanje u skladu sa poslovnim ciljevima MF Banke (u daljem tekstu Banka). Uloga odbora za praćenje kreditnog procesa po svim njegovim fazama da u slučaju identifikovanja uskog grla pripremi prijedlog Upravi Banke da se definišu mjere, aktivnosti i odgovorni na otklanjanju istih. Takođe je uloga koordinacija i strategijsko usmjeravanje procesa i aktivnosti između svih poslovnih funkcija u Banci koje su uključene u kreditni proces radi optimizacije procesa u svim njegovim fazama uz postizanje zadanih ciljeva i planiranih vrijednosti uz redovne kontrole povezane sa ovim procesima. U nadležnosti ovog odbora je davanje saglasnosti za odstupanja od definisanih procedura naplate, kao i prijedloga za poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolia.

Komisija za likvidnost

Komisija za likvidnost, sastavljena od od tri člana imenovana od strane NO Banke i to člana Uprave Banke, rukovodioca Sektora sredstava i transakcionih poslova i rukovodioca Sektora upravljanja rizicima i održava sastanke minimalno jednom mjesečno. Komisija za likvidnost prati i procjenjuje tekuću, dnevnu likvidnost na osnovu plana likvidnosti na određeni dan, kojeg Sektor sredstava i transakcionih poslova dostavlja na dnevnom nivou članovima Komisije i ostalim članovima Uprave Banke.

Na mjesečnom nivou analizira plan likvidnosti i njegovu realizaciju, predlaže mjere i definiše zadatke za potrebe održavanja likvidnosti Banke da bi izbjegla rizik negativnih efekata na finansijski rezultat Banke zbog nemogućnosti urednog izmirenja svojih tekućih obaveza.

Komisija za upravljanje rizikom

Komisiju za upravljanje rizikom čine Predsjednik Uprave banke, članovi Uprave banke, Rukovodilac sektora upravljanja rizikom i Kontrolna funkcija upravljanja rizicima. Komisija održava sastanke jednom mjesečno. Komisija kontinuirano i sistematično prati sve rizike kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju kroz praćenje usklađenosti poslovanja sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima Banke, Politikom upravljanja rizicima Banke i Izjavom o sklonosti ka preuzimanju rizika Banke.

30.2. Sistem upravljanja rizicima i tehnike ublažavanja

Najznačajniji rizici kojima je Banka izložena u svom poslovanju jesu kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i operativni rizik.

Banka se u svom poslovanju neminovno sreće sa različitim vrstama rizika, iz kojih mogu proistići negativni efekti na poslovanje banke. Sistem upravljanja rizicima u Banci obuhvaćen je strategijom i politikom upravljanja rizicima, odgovarajućom unutrašnjom organizacionom strukturom banke, efektivnim i efikasnim procesom upravljanja svim rizicima kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, adekvatnim sistemom unutrašnjih kontrola i odgovarajućim informacionim sistemom kao i adekvatnim procesom interne procene o adekvatnosti kapitala.

U cilju efikasnog upravljanja rizikom i uzimajući u obzir potrebu minimiziranja sukoba interesa između preuzimanja rizika, ograničenja nivoa rizika i kontrole, kao i revizije sistema upravljanja rizicima, sveobuhvatan sistem upravljanja rizicima Banke uspostavljen je u skladu sa principom "3 linije odbrane". „Prva linija odbrane“ ima za ciljeve: Identifikovanje, procjenu, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika u skladu sa limitima rizika utvrđenim u drugoj liniji odbrane. „Druga linija odbrane“ ima za cilj nezavisno od prve linije kontrole usklađenost sa utvrđenim ograničenjima. „Treća linija odbrane“ ima za cilj nezavisnu procjena usklađenosti sistema upravljanja rizicima sa internim i eksternim zahtevima.

Banka u svom poslovanju koristi tehnike smanjenje kreditnog rizika povezanog sa izloženošću ili izloženostima koje ta banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Materijalna kreditna zaštita predstavlja tehniku smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz prava te banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa drugom ugovornom stranom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i iznosa kreditne zaštite.

Nematerijalna kreditna zaštita je tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.2. Sistem upravljanja rizicima i tehnike ublažavanja (nastavak)

Banka je u svom poslovanju naročito izložena sledećim rizicima:

- Kreditnom riziku, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrijednosti potraživanja, rizik izmirenja/isporuke, kao i rizik druge ugovorne strane;
- Riziku koncentracije, koji posebno uključuje rizike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- Riziku likvidnosti;
- Tržišnim rizicima (kamatni rizik, devizni rizik i ostali);
- Operativnom riziku;
- Riziku ulaganja banke;
- Strateškom riziku;
- Riziku usklađenosti poslovanja banke
- Riziku od pranja novca i finansiranja terorizma

30.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti)

Primjena MSFI 9 počela je od 1. januara 2018. godine i od tada Banka ima definisane strategije, politike i procedure vezane za biznis modele Banke, koji su dokazi za formalno dokumentovanje postojećih biznis modela, definisanje novih i njihovo prilagođavanje MSFI 9.

NO Banke je usvojio Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) koja definiše metode i tehnike koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda. Metodologijom su definisani kriteriji za određenje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i ista se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed neispunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan. Metodologija je zasnovana na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9. Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolateralala i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem posluje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom je definisano:

- 1) Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj imovini;
- 2) Određivanje faze (stagea) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalne značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

Pored navedenog Metodologija obuhvata sljedeće:

- 1) identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza, sektorska i geografska struktura, i sl.);
- 2) utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;
- 3) korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;
- 4) osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativosti potraživanja;
- 5) jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Uzimajući u obzir činjenicu da regulativa ne stavlja izvan snage prethodne regulatorne odredbe koje se odnose na klasifikaciju izloženosti i izračun rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti, iste ostaju na snazi. Banka je dužna istovremeno izračunavati rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti i ispravku vrijednosti prema internoj metodologiji umanjenja vrijednosti. Metodološki okvir za izračun ispravke vrijednosti je podložan je daljem razvoju i daljim poboljšanjima u narednim razdobljima, zbog trenutne harmonizacije ABRIS sa MSFI, poboljšanja u procesima Banke kao i promjenama u samim MSFI. Metodologija je temeljena na osnovu konačne verzije Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9: „Finansijski instrumenti“ usvojenog od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board – IASB) finansijske institucije su za svoje finansijske instrumente u obavezi biti usklađene sa zahtjevima ovog standarda od 01.01.2018. godine.

Metodologija u skladu sa MSFI 9 podrazumjeva slijedeće:

- Koncept mjerenja očekivanih gubitaka – mjerenje očekivanog gubitka prema MSFI 9 prelazi iz oblasti prepoznavanja nastalih gubitaka u oblast očekivanih gubitaka, pri čemu se za očekivanje gubitaka moraju uzeti u obzir različiti scenariji.
- Vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama očekivanja gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna u minimalno dva tj. više scenarija sa pripadajućom vjerovatnoćom. Samim tim, za svaku izloženost postoji neka (pa čak i marginalno mala) vjerovatnoća nastanka gubitka.
- Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD - gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije) – MSFI 9 pored toga što zahtjeva preciznije parametre za izračun očekivanih gubitaka koje u obzir uzimaju PIT (point-in-time) parametre, nasuprot trenutno definiranih IAS 39 (TTC – through the cycle).
- Neophodno modeliranje makroekonomskih očekivanja – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i kako kretanje makroekonomskih varijabli utječe na kretanje risk parametara Banke.
- Kriteriji za prelazak u faze – MSFI 9 obzirom na određenje da u dijelu prihodujućeg portfolija postoji i faza 2 tj. faza u koju se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja, neophodno je da Banka definiše kriteriji na osnovu kojih će prepoznati izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom u svim segmentima umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata.
- Obračun kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu – jedini izvor kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu je tzv. unwinding.
- POCI finansijska aktiva (engl. purchased or originated credit-impaired financial assets) – definiše se nova kategorija aktive za koju postoji poseban set pravila tj. aktiva koja sa sobom prilikom odobravanja ili kupovine već nosi oznaku umanjenja vrijednosti, aktiva za koju već postoji individualno očekivano umanjenje vrijednosti.

Ispravka vrijednosti prema MSFI 9 se kreira za finansijsku aktivu u opsegu standarda koja je razvrstana u odgovarajuće poslovne modele i područja 1 standarda.

Prema zahtjevima standarda MSFI 9, Banka prema razumnom trošku i naporu procjenjuje u kojoj tački ekonomskog ciklusa se trenutno nalazi u odnosu na svoje izloženosti i kako makroekonomska kretanja odnosno buduće informacije mogu uticati na očekivani gubitak. Makroekonomski pokazatelji mogu različito uticati na risk parametre u izračunu dvanaestomjesečnih i cjeloživotnih gubitaka, ali obzirom da je formula izračuna ispravke vrijednosti proizvod risk faktora/parametara, prilagođavanjem jednog risk parametra (PD) će se prilagoditi i ispravka vrijednosti za očekivane buduće informacije.

Pod pragom materijalne značajnosti („treshhold“), u Metodologiji se koristio za potrebe obračuna broja dana kašnjenja podrazumjeva se iznos veći od:

- 1% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je fizičko lice ili poljoprivrednik i ne manji od 20,00 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik i ne manji od 500,00 BAM.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza ostala je nepromijenjena u odnosu na MRS 39. Neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrijeđena i gubici zbog obezvrijeđenja su nastali ako, i samo ako, postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (nekog „događaja gubitka“) i taj događaj gubitka (ili događaji) imaju uticaj na procijenjene buduće tokove gotovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.03. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz obezvrjeđenja individualno za finansijska sredstva koja su individualno značajna, i individualno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu finansijski značajna. Individualno beznačajne izloženosti bi bile procijenjene individualno kada se definiše specifičan rizik povezan sa klijentom/transakcijom (npr. koncentracija industrije, status neispunjene obaveze, kategorije rejtinga, vrsta kredita, sposobnost kupca da nosi rizik, itd.). Objektivni dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa sredstava obezvrjeđena uključuje vidljive podatke koji dođu do pažnje Banke u vezi sa događajima gubitka opisanim ispod:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pri tome se pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju potraživanja Banke od klijenta kako je to definirano ovom Metodologijom;
- Banka smatra malo vjerojatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći sljedeće elemente:
- djelomičan ili potpuni otpis potraživanja;
- restrukturiranje potraživanja usljed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjeње glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih i
- likvidaciju ili stečaj dužnika.

Banka status neispunjavanja obaveza utvrđuje na nivou klijenta za sve izloženosti. Na temelju statusa neispunjavanja obaveza, te pojedinačnoj značajnosti izloženosti, Banka razlikuje različite pristupe mjerenju umanjeњу vrijednosti (pojedinačna ili skupna procjena). Za sve materijalno značajne klijente za koje se utvrdi da postoji objektivni dokaz umanjeња vrijednosti tj. da su u statusu neispunjavanja obaveza (defaulta), nose posebne rezervacije ili su klasifikovani kao POCI aktiva, Banka će raditi individualno procjenu umanjeња vrijednosti.

Prema navedenom, u procesu utvrđivanja ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 Banka razlikuje dva pristupa:

- Individualna (pojedinačna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na već navedene izloženosti koje su istovremeno individualno materijalno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan značajan limit) i imaju dokaz o obezvrjeđenju potraživanja
- Portfolio (grupna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obezvrjeđenju potraživanja.
- Na svaki zadnji dan u mjesecu Banka će odrediti obje vrste ispravki vrijednosti. Metodologijom su definisani kriteriji za alokaciju po područjima („Stage“-ima) za pravna i fizička lica.

Obračun ispravke vrijednosti i rezervisanja za gubitke po individualnim materijalno značajnim izloženostima kod kojih je identifikovan objektivni događaj obezvrjeđenja vrši se kroz individualnu ispravku vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti podrazumjeva procjenu očekivanih kreditnih gubitaka podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova u više različitih scenarija naplate sa određenim vjerovatnoćama svakog scenarija te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne bilansne izloženosti klijenta po kreditu (dospjela glavnica, nedospjela glavnica, kamata) i zbira neto sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova novca (iz redovne otplate i iz aktiviranih instrumenata obezbjeđenja) tog kredita. Za svaku transakciju pojedinačno buduću tokovi novca biće pojedinačno određeni i to posebno za glavicu i posebno za kamatu.

Obračun ispravke vrijednosti kroz portfolio ispravku vrijednosti vrši se za sljedeće vrste izloženosti: za izloženosti koje nisu materijalno značajne u fazi 3 i za sve izloženosti u područjima („Stage“-ima) 1 i 2. Svi plasmani klijenata koji su prema kriterijima razvrstani za grupnu ispravku vrijednosti, dalje se grupišu u odgovarajuće homogene grupe (HG). Osnovni kriterijum grupisanja su segmenti, s tim što je najveći segment MSME dalje podijeljen na grupe kreditnih proizvoda: MSME-Kredit za obrtna sredstva, MSME-Kredit za osnovna sredstva i investicije, MSME-Nenamjenski kredit za preduzetnike, MSME-Transferisani kredit i MSME-Ostali. Zbog specifičnosti kreditnog proizvoda „Overdraft“, izloženosti koje pripadaju ovom proizvodu se izdvajaju u posebnu homogenu grupu na nivou portfolija Banke (bez obzira na segment). Za definisane homogene grupe će se kroz primjenu formirati ispravka vrijednosti. Za svaku homogenu grupu će se pratiti kretanje, odnosno migracija izloženosti iz bonitetnih grupa u određeni status prema danima kašnjenja.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Migracije iz bonitetnih grupa u određeni status tj. drugu bonitetnu grupu pratiće se uzimajući srednju (ponderisanu) vrijednost presjeka na kraju pojedinačnih kvartala, vraćajući se unazad kroz istoriju podataka za definisani period (minimalno tri godine). Prema tome, prvo će se utvrditi pojedinačne migracije na definisane datume presjeka (kvartale), na način da će se pratiti kretanje izloženosti/partija (po bonitetnim grupama) koje su bile aktivne godinu dana do dana presjeka. Zatim će se za svaku bonitetnu grupu zbrojiti dobijeni iznosi koji su migrirali na svim datumima presjeka i podijeliti sa zbirom ukupnih izloženosti na svim datumima presjeka.

Mjerenje umanjena vrijednosti na grupnoj osnovi zahtijeva procjenu parametara na statističkoj osnovi sa prilagođavanjem za buduće informacije. Parametri rizika PD i LGD će se računati za svaku homogenu skupinu na cjeloživotnom nivou tj. najvećom ročnosti pojedine homogene grupe korištenjem historijskih podataka te prilagođavanjem za očekivane buduće gubitke.

Metodologijom su definisane vrste sredstava obezbjeđenja (kolaterala) i parametri vezani za kolaterale koji se koriste prilikom obračuna ispravki vrijednosti na individualnoj i portfolio osnovi. Primjenom definisanih parametara po pojedinačnim vrstama kolaterala iz tabele, za potrebe obračuna individualne ispravke vrijednosti na individualno materijalno značajne izloženosti koje su obezbijeđene ovim vrstama kolaterala, dobija se očekivani tok gotovine umanjen kroz diskontovanje na sadašnju vrijednost. Postupci i metodi koji detaljnije opisuju aktivnosti vezane za sredstva obezbjeđenja (klasifikacija instrumenata obezbjeđenja, relevantni metodi procjene vrijednosti, ovlašteni procjenitelji i ostalo) su propisani u Politici prihvatljivih instrumenata obezbjeđenja.

30.4. Finansijski rizici

Banka je u svom poslovanju naročito izložena sljedećim rizicima:

- Kreditnom riziku, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/isporuke, kao i rizik druge ugovorne strane;
- Riziku koncentracije, koji posebno uključuje rizike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- Riziku likvidnosti;
- Tržišnim rizicima (kamatni rizik, devizni rizik i ostali);
- Operativnom riziku;
- Riziku ulaganja banke;
- Strateškom riziku;
- Riziku usklađenosti poslovanja banke
- Riziku od pranja novca i finansiranja terorizma

30.5. Kreditni rizik

Banka preuzima na sebe kreditni rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat Banke usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za poslovanje Banke koja iz tog razloga upravlja svojom izloženošću kreditnom riziku. Izloženost kreditnom riziku nastaje prije svega na osnovu aktivnosti kreditiranja, tj. odobravanja kredita. Kreditni rizik je takođe prisutan kod vanbilansnih finansijskih instrumenata, kao što su garancije i nepovučene kreditne linije.

Kreditni rizik podrazumijeva rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- Rizik neizvršenja („default risk“) – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci;
- Rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive („downgrade risk“) – rizik od gubitka Banke koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika) na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfoliju;
- Rizik promjene vrijednosti aktive – rizik od gubitka Banke koji može nastati na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfoliju ukoliko dođe do smanjenja tržišne vrijednosti u odnosu na vrijednost po kojoj je aktiva kupljena;
- Rizici izloženosti – rizici koji mogu proisteći po osnovu izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa Bankom.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Banka kreditnim rizikom upravlja provođenjem strategije kreditiranja koja je usmjerena prema preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME) i velikoj disperziji rizika.

Banka kreditnim rizikom upravlja tako što u skladu sa svojom politikom kreditiranja odobrava standardizovane kreditne proizvode. Kreditni proizvodi i njihove osnovne karakteristike u pogledu iznosa, roka, kamatne stope, naknade, te obaveznog obezbjeđenja definisani su Katalogom kreditnih proizvoda. Sektor upravljanja rizicima uključen je u definisanje kreditnih proizvoda i njihovu ocjenu sa stanovišta rizika. Nivoi odlučivanja, definisani Poslovnikom o radu kreditnih odbora, nadležni su za donošenje odluka u slučajevima odobravanja standardnih proizvoda i pod standardnim uslovima. Eventualna odstupanja od definisanog Katalogom proizvoda odobravaju se u skladu sa ovlaštenjima nadležnih kreditnih odbora uz obavezno dostavljanje obrazloženja predlažaća.

Banka je Kreditnim priručnikom, Pravilnikom o dokumentovanju kreditnih aktivnosti i odlaganju/čuvanju kreditne dokumentacije, kao i Uputstvom za izradu kreditne analize, jasno definisala način obrade rizičnih proizvoda, potrebnu dokumentaciju za pojedine tržišne segmente, korake kreditnog procesa kao i organizacione dijelove i pojedinačne izvršiće odgovorne za njihovo sprovođenje. Navedenim dokumentom su propisani svi obrasci koji se koriste u toku obrade i praćenja kredita, kao i način i obrasci kreditne analize za ocjenu kreditne sposobnosti (boniteta) u zavisnosti od pripadnosti tržišnom podsegmentu Retail, MSME, COR i PUB). Banka odobrava kredite u skladu sa definisanom procedurom odobravanja kredita, a na osnovu procjene kreditne sposobnosti dužnika i instrumenata obezbjeđenja. Analiza kreditne sposobnosti dužnika mora biti prezentovana u dokumentu "Analiza" koji sadrži i kreditni prijedlog na osnovu kojeg se donosi odluka o plasmanu. Kreditne odluke se donose na osnovu definisanih limita za pojedinačne izloženosti i definisanih limita ukupne izloženosti klijenta odnosno grupe povezanih lica. U Banci postoji 5 nivoa ovlaštenja za odobravanje plasmana od kojih je najviši Nadzorni odbor Banke, a najniži lična nadležnost šefa poslovnice. Obrada kreditnih zahtjeva za MSME i Retail tržišni segment vrši se decentralizovano u poslovnicama Banke. Obrada kreditnih zahtjeva od prijema zahtjeva za kredit do plasmana kredita obavlja se kroz aplikativni kreditni modul prilagođen potrebama Sektora tržišta (Front office)

Uputstvom za naplatu i upravljanje problematičnim plasmanima, kao i Politikom monitoringa, definisan je način praćenja i monitoring postojećih plasmana kao i nadležnosti i odgovornosti za sprovođenje aktivnosti naplate. Navedenim uputstvom Banka je definisala način sprovođenja dnevnog i mjesečnog monitoringa naplate u okviru kojeg se realizuju i određeni koraci upravljanja problematičnim plasmanima.

Da bi se na kvalitetan, sistematski i pregledan način upravljalo portfoliom u kašnjenju, internim procedurama su definisana 2 dokumenta i to: „Dosije neuredne otplate“ i „Strategije naplate“. „Dosije neuredne otplate“ predstavlja izvještaj koji daje pregled već izvršenih aktivnosti po kreditima u kašnjenju preko 30 dana i vodi se sve dok se obaveze po kreditu ne izmire u potpunosti. Kreditni službenici su u obavezi da vode dosije neuredne otplate i hronološki evidentiraju sve aktivnosti koje su poduzete u cilju naplate potraživanja. Vođenje ovog obrasca je softverski podržano u okviru kreditnog modula koji koristi Front office. „Strategije naplate“ je izvještaj koji daje pregled planiranih aktivnosti koje će biti preduzete u cilju naplate potraživanja odnosno dogovorenu strategiju naplate.

Gubici od umanjenja vrijednosti i politika rezervisanja

Banka procjenjuje rizik mogućih gubitaka usljed pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika. Kreditni rizik obuhvata rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da pravovremeno ispune svoje obaveze, bilo da je malo vjerovatno da će ih izmiriti iz svojih primarnih izvora, bilo da su u kašnjenju više od 90 dana.

Obezvrijeđeni plasmani su plasmani kod kojih je utvrđen objektivni dokaz obezvrijeđenja. Pod objektivnim dokazom obezvrijeđenja se podrazumijevaju događaji koji uslovljavaju mjerljivo umanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine.

Pojedinačno obezvrijeđena sredstva su ona sredstva za koja je pojedinačno procijenjeno da su obezvrijeđena i za koja su priznati procijenjeni gubici. Iznos gubitka utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i sadašnje vrijednosti budućih tokova gotovine.

Obračunati iznos obezvrijeđenja bilansne aktive Banka evidentira na teret rashoda, a u korist ispravke vrijednosti te aktive, a obračunati iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki evidentira se na teret rashoda, a u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi.

Grupna procjena obezvrijeđenja se vrši za plasmane koji ne pripadaju grupi individualno značajnih plasmana.

Za svrhu grupne procjene plasmani se grupišu u homogene grupe u pogledu kreditnog rizika u skladu sa Internom metodologijom Banke za obračun ispravki vrijednosti.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Budući tokovi gotovine za homogene plasmane određuju se na osnovu raspoloživih istorijskih podataka, uglavnom podataka o kašnjenju u izmirenju obaveza, a uzimaju se u obzir i tokovi koji će izvjesno nastati realizacijom sredstava obezbjeđenja.

Kolaterali

U skladu sa standardnim principima kreditnog poslovanja, Banka u svrhu obezbjeđenja plasmana zahtijeva kolateral koji treba pokriti rizik nemogućnosti klijenta da izvrši ugovorene obaveze.

Kolaterali koje Banka najčešće koristi kao instrumente obezbjeđenja su:

- mjenice,
- nalozi,
- izjava o zapljeni (administrativna zabrana),
- solidarni dužnik,
- solidarni jemac/jemac platac,
- zalog na nepokretnu imovinu-hipoteka,
- zalog pokretnih stvari
- zalog HOV,
- zalog novčanih sredstava (depozit/štedni ulog),
- polisa osiguranja,
- garancije Garantnog Fonda RS.

Banka zadržava pravo da zatraži bilo koju drugu vrstu instrumenta obezbjeđenja koju smatra neophodnom.

Problematični plasmani

Pod problematičnim plasmanima (status NPL/"non performing loans") podrazumijevaju se plasmani sa kašnjenjem preko 90 dana i materijalno značajnim kašnjenjem. Po kategorizaciji to su plasmani u C, D i E kategoriji. Plasmani u kategoriji B i kašnjenjem manjim od 90 dana ne smatraju se NPL plasmanima, ali predstavljaju aktivu sa posebnom napomenom.

Banka vrši klasifikaciju klijenta u skladu sa Metodologijom obračuna ispravke vrijednosti prema danima kašnjenja i podacima o migracijama plasmana po bonitetnim grupama, kao i klasifikaciju klijenta prema Odluci ABRB o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom i klasifikacija aktive. Prema navedenoj Odluci ABRB svi klijenti se klasifikuju u 5 kategorija i to: A, B, C, D i E kategoriju.

Upravljanje problematičnim plasmanima je centralizovano i organizovano kroz rad posebnog Sektora pravnih poslova i restrukturiranja. Ovaj sektor je osnovana u aprilu mjesecu 2013. godine sa ciljem kvalitetnijeg upravljanja problematičnim plasmanima .

Ovaj sektor je nadležna za reprogram i restrukturiranja svih plasmana .Kada ovaj sektor iscrpi sve mogućnosti naplate predlaže Odboru za upravljanje plasmanima/Kreditnom odboru Banke donošenje odluke o pokretanju sudskog spora.

Uputstvom o naplati i upravljanju problematičnim plasmanima Banka je decidno propisala poslove preuzimanja, praćenja i naplate svih problematičnih plasmana za sve tržišne segmente. U nadležnost Sektora pravnih poslova, kredit (plasman) prelazi kada je ispunjava sljedeće uslove:

1. Krediti koji su u kašnjenju 90 i više dana uz uslov da su dospjele obaveze veće od iznosa 1 anuiteta;
2. Klijenti koji nisu izmirili svoje obaveze u roku od 30 dana od dospelja cjelokupnog iznosa overdrafta/revolvinga;
3. Kreditne kartice koje su u kašnjenju 90 i više dana;
4. Sve vrste garancija gdje je Banka izvršila plaćanje, a dospjela obaveza nije izmirena u roku od 30 dana od datuma plaćanja Banke po garanciji.

Klijenti koji su ispunili gore navedene uslove prenose se u nadležnost Sektora pravnih poslova i restrukturiranja pod pretpostavkom da je moguće kroz program restrukturiranja i reprograma strukturirati klijentova zaduženja na način da ih klijent može redovno servisirati. Ukoliko ne postoje nikakve mogućnosti servisiranja, vrši se pokretanje sudskog postupka.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Prenos u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja se radi na način da se početkom svakog mjeseca iz Sektora tržišta generiše spisak kredita kod kojih su na zadnji dan u prethodnom mjesecu ostvareni uslovi za prebacivanje u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja. Spisak treba obuhvatiti sva zaduženja klijentate zaduženja povezanih lica bez obzira što nisu u kategorijama kašnjenja koja definišu prenos (po osnovu vlasničke i rodbinske povezanosti), a koja utiču na kreditnu sposobnost i mogućnost otplate. Sektor tržišta može dati prijedlog za odlaganje prenosa klijenata u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja, maksimalno 30 dana ukoliko ima dogovor sa klijentom da će izvršiti uplatu ili reprogramirati obaveze. Ukoliko u roku od 30 dana klijent ne izvrši uplatu ili njegove obaveze ne budu reprogramirane klijent prelazi u nadležnost Sektora pravnih poslova i restrukturiranja. Odluku o odlaganju prenosa u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja donosi Odbor za upravljanje plasmanima nakon sagledavanja prijedloga iz Sektora tržišta.

Na osnovu spiska klijenata vrši se prenos predmeta iz filijala/ekspozitura u Sektor pravnih poslova i restrukturiranja, te zaduženje zaposlenog u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja za navedene predmete u sistemu. Ova aktivnost zaduženja u sistemu podrazumjeva da se u podršci, zaključno sa sedmim radnim danom u mjesecu, za sve partije sa spiska vrši dodjeljivanje back up referenta iz Sektora pravnih poslova i restrukturiranja (u bankarskoj aplikaciji).

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)****30.5.1 Pregled kreditne izloženosti na dan 31.12.2019. godine**

(U hiljadama BAM)

	STANJE KREDITA											
	31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Ostalo	-	-	-	29	183	-	-	1	-	-	-	-
Pojedinačna ispravka	105.103	108.994	113.781	113.380	118.943	125.876	131.821	124.038	130.485	135.825	140.006	-
Stage 1	177.898	177.665	181.213	179.477	175.906	178.183	175.797	172.735	175.068	177.268	172.849	296.920
Stage 2	9.391	10.237	8.999	10.195	12.015	16.405	12.403	15.772	15.156	9.073	8.890	27.199
Stage 3	7.245	7.317	7.456	7.558	7.602	7.679	8.074	8.051	7.976	7.220	7.126	16.409
Ukupno	299.637	304.213	311.449	310.610	314.466	328.143	328.095	320.596	328.685	329.386	328.871	340.528
	STANJE KAMATE											
	31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pojedinačna ispravka	1.355	1.304	1.371	1.414	1.499	1.483	1.457	1.068	1.517	1.571	1.317	-
Stage 1	1.139	1.052	1.176	1.147	1.129	1.174	1.153	187	1.125	1.160	1.100	1.803
Stage 2	101	105	92	119	123	98	121	59	138	96	90	219
Stage 3	338	345	346	352	357	357	367	409	370	377	314	634
Ukupno	2.933	2.806	2.985	3.032	3.108	3.112	3.098	1.723	3.150	3.204	2.821	2.656
	UKUPNA IZLOŽENOST BEZ SUSPENDOVANE KAMATE											
	31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Ostalo	9.455	8.518	9.108	9.665	10.476	10.227	10.453	10.647	11.594	13.295	12.488	11.124
Pojedinačna ispravka	107.152	112.592	115.865	117.679	121.032	128.221	134.757	126.977	132.726	138.370	141.970	-
Stage 1	209.453	210.988	215.304	210.863	213.242	210.067	207.905	206.580	206.675	215.089	212.891	340.583
Stage 2	10.497	11.271	9.778	11.022	16.183	18.069	16.523	21.668	20.949	10.365	10.323	28.720
Stage 3	7.895	7.979	8.234	8.349	8.405	8.479	8.889	8.869	8.971	8.094	7.995	17.698
Ukupno	344.452	351.348	358.289	357.578	369.338	375.063	378.527	374.741	380.915	385.213	385.667	398.125
	UKUPNA ISPRAVKA VRIJEDNOSTI											
	31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Ostalo	76	83	83	83	83	83	83	83	83	83	83	49
Pojedinačna ispravka	22.521	22.681	23.809	24.381	24.711	24.608	25.036	25.324	25.657	24.376	22.535	-
Stage 1	890	906	841	698	722	765	734	707	679	670	626	9.401
Stage 2	991	1.145	1.006	791	969	1.020	1.046	1.305	1.226	661	615	5.532
Stage 3	5.613	5.686	5.647	5.061	5.285	5.371	5.492	5.568	5.531	4.517	4.522	12.782
Ukupno	30.091	30.501	31.386	31.014	31.770	31.847	32.391	32.987	33.176	30.307	28.381	27.764

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)****30.5.1. Ukupna izloženost na dan 31.12.2019. godine**

	(U hiljadama BAM)									
	Ukupna izloženost	Dospjeli krediti	%	Nekvalitetni krediti	Učešće u ukupnoj izloženosti			Kamate	%	Avansi
					%	Reprogramirani/ restrukturirani krediti	%			
Javni sektor	1.417	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-
Pravna lica	38.819	1.400	3,61	1.622	4,18	45	0,12	1	0,00	26
MSMI	273.904	13.124	4,79	12.918	4,72	3.140	1,15	127	0,05	693
Fizička lica	83.985	2.430	2,89	3.158	3,76	1.195	1,42	50	0,06	485
Ukupno	398.125	16.954	4,26	17.698	4,45	4.380	1,10	178	0,04	1.204

Sljedeća tabela prikazuje promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti kredita plasiranih komitentima na 31.12.2019. godine:

(U hiljadama BAM)

	Kreditiranje fizičkih lica				Kreditiranje pravnih lica			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2019. godine	82.835	2.134	6.906	91.875	189.304	10.434	14.290	214.027
Transfer u Stage 1 (iz 2 ili 3)	1.561	(1.479)	(82)	-	2.852	(2.704)	(148)	-
Transfer u Stage 2 (iz 1 ili 3)	(540)	884	(344)	-	(5.220)	7.205	(1.985)	-
Transfer u Stage 3 (iz 1 ili 2)	(880)	(274)	1.154	-	(3.094)	(2.162)	5.256	-
Nova finansijska imovina stečena ili nabavljena	37.637	878	218	38.733	148.996	12.095	1.768	162.859
Ukupno na dan 31.12.2019. godine	85.555	2.582	4.997	93.134	213.169	24.834	12.047	250.050

Bruto knjigovodstvene vrijednosti uključuju glavnica i kamatu. Neamortizovana odgođena naknada nije uključena.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)****Maksimalna izloženost kreditnom riziku**

Sljedeća tabela prikazuje promjene u obezvređenju kredita plasiranih komitentima:

Obezvređenje kredita plasiranih komitentima

	Kreditiranje fizičkih lica				Kreditiranje pravnih lica			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2019. godine	1.211	497	5.415	7.123	8.003	1.769	12.596	22.369
Transfer u Stage 1 (iz 2 ili 3)	149	(119)	(30)	-	203	(164)	(39)	-
Transfer u Stage 2 (iz 1 ili 3)	(92)	197	(105)	-	(886)	2.581	(1.695)	-
Transfer u Stage 3 (iz 1 ili 2)	(319)	(151)	470	-	(1.997)	(1.401)	3.398	-
Nova finansijska imovina stečena ili nabavljena	565	126	66	757	5.952	1.473	1.246	8.671
Ukupno na dan 31.12.2019. godine	1.249	586	3.294	5.129	8.112	4.926	9.147	22.185

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava u nastavku predstavlja maksimalnu izloženost Banke kreditnom riziku.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolaterala i drugih kreditnih obezbjeđenja na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine

Finansijski instrumenti

	31. decembar 2019.			31. decembar 2018.		
	Izloženost prije obezvređenja	Obezvređenje	Neto izloženost kreditnom riziku	Izloženost prije obezvređenja	Obezvređenje	Neto izloženost kreditnom riziku
A. Izloženost kreditnom riziku koja se odnosi na stavke bilansa stanja						
Novčana sredstva i sredstva kod						
Centralne banke	101.590	148	101.442	110.109	189	109.920
Sredstva kod drugih banaka	5.119	14	5.105	8.372	23	8.349
Plasmani drugim bankama	3.000	8	2.992	133	2	131
Kreditni plasirani komitentima	340.004	27.244	312.760	303.911	29.031	274.880
Otkupljena potraživanja	1.635	47	1.588	437	1	436
Ostala aktiva	5.128	829	4.299	3.338	1.027	2.311
HoV raspoložive za prodaju	30.733	86	30.647	49	-	49
Ukupna imovina	487.209	28.376	458.833	426.349	30.273	396.076
Vanbilans						
Neiskorištene kreditne obaveze	21.697	185	21.512	18.633	150	18.483
Kolaterali za kreditni portfolio	200.125	-	-	167.636	-	-
- HoV založene kao kolateral	1.499	-	-	741	-	-
Ukupan vanbilans	21.697	185	21.512	18.633	150	18.483
Ukupna kreditna izloženost	508.906	28.561	480.345	444.982	30.423	414.559

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Upravljanje finansijskim rizicima

Stanje glavnice po osnovu kredita na dan 31.12.2019

Homogene grupe	Stanje kredita	Izloženost	Priznati iznos kolaterala	Očekivani gubitak (ECL) bez ostale aktive
COR	20.141	23.461	11.549	5.056
MSME- Kredit za obrtna sredstva	75.989	76.924	38.329	4.942
MSME- Kredit za osnovna sredstva i investicije	88.475	89.565	68.022	6.222
MSME- Nenamjenski kredit za preduzetnike	6.104	6.218	3.660	769
MSME- ostali	34.204	41.958	22.243	1.657
MSME- Transferisani krediti	78	87	-	83
Overdraft	25.034	30.770	7.860	1.723
PUB	1.421	1.449	53	43
Reprogrami	14.825	15.058	9.555	5.195
Retail	74.256	76.189	35.839	2.044
UKUPNO (Banka)	340.528	361.679	197.110	27.733

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

SEGMENTACIJA	Pregled stanja kredita po segmentima i po razdoblju dospjeća						Total
	<=30 dana	31-60 dana	61-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	Preko 1 god.	
Public Sector	-	-	-	106	-	1.266	1.372
Corporate	1.039	-	150	4.062	5.584	10.679	21.514
MSME	10.987	3.689	5.648	14.282	30.304	172.056	236.966
Retail	2.485	347	445	896	3.022	73.481	80.675
UKUPNO Banka	14.510	4.037	6.243	19.346	38.911	257.482	340.528

Pregled Očekivanih gubitaka (ECL) po segmentima:

Segmenti	31.12.2018		31.12.2019	
	Očekivani gubitak (ECL)	% učešća	Očekivani gubitak (ECL)	% učešća
Public Sector	52	0,2%	40	0,1%
Corporate	7.227	24,3%	5.484	19,7%
MSME	18.697	63,0%	18.912	68,0%
Retail	3.712	12,5%	3.362	12,1%
UKUPNO	29.689	100,0%	27.798	100,0%

Pregled Stanja kredita po danima kašnjenja:

Dani kašnjenja	31.12.2018			31.12.2019		
	Stanje kredita	% učešća	PAR%	Stanje kredita	% učešća	PAR%
0 dana	227.627	75,3%	0,0%	270.648	79,5%	0,0%
1-30 dana	54.087	17,9%	17,9%	51.232	15,0%	15,0%
31-90 dana	2.537	0,8%	0,8%	3.366	1,0%	1,0%
Preko 90 dana	18.230	6,0%	6,0%	15.282	4,5%	4,5%
UKUPNO	302.479	100,0%	24,7%	340.528	100,0%	20,5%

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)****Kreditni kolaterali i ostala kreditna obezbjeđenja (nastavak)**

Kolaterali koji se drže kao osiguranje finansijskih sredstava, osim kredita i avansa, zavise od prirode instrumenta. Politika Banke u pogledu pribavljanja kolaterala nije se značajno promijenila tokom izvještajnog perioda i nije došlo do značajne promjene u ukupnom kvalitetu kolaterala koje je Banka držala od prethodnog perioda.

U nastavku je prikazana ukupna izloženost analiza kolaterala i kreditnih obezbjeđenja na dan 31.12.2019. i 31.12.2018. godine:

(U hiljadama BAM)

	Na dan	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Kreditni osigurani posebnim depozitom	5.375	4.200
Kreditni osigurani nekretninama	132.002	104.925
Kreditni osigurani drugim kolateralom	202.627	194.786
Ukupno:	340.004	303.911

	Kreditni plasirani komitentima		
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno kreditni
Na dan 31. decembra 2019. godine			
Stambena, komercijalna ili industrijska imovina	35.640	104.687	140.327
Zalog	7.804	43.401	51.205
Finansijska imovina	1.851	4.280	6.131
Ostalo	85	2.359	2.444
Ukupno	45.380	154.727	200.107

	Kreditni plasirani komitentima		
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno kreditni
Na dan 31. decembra 2018. godine			
Stambena, komercijalna ili industrijska imovina	29.986	87.187	117.173
Zalog	7.895	36.489	44.384
Finansijska imovina	1.952	2.706	4.658
Ostalo	111	1.310	1.421
Ukupno	39.944	127.692	167.636

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Pregled izloženosti po segmentima i danima kašnjenja na 31. decembra .2019

(u hiljadama BAM)				
SEGMENTACIJA	Dani kašnjenja	Stanje kredita	Ukupna izloženost	Ispravke vrijednosti
	0 dana	1.372	1.417	40
Public Sector	1-30 dana	-	-	-
	31-90 dana	-	-	-
	>90 dana	-	-	-
Public Sector Total		1.372	1.417	40
	0 dana	19.440	35.272	3.943
Corporate	1-30 dana	716	2.097	179
	31-90 dana	151	155	141
	>90 dana	1.207	1.278	1.222
Corporate Total		21.514	38.802	5.484
	0 dana	184.217	218.119	6.037
MSME	1-30 dana	38.781	40.928	2.611
	31-90 dana	2.207	2.300	680
	>90 dana	11.760	12.588	9.584
MSME Total		236.966	273.935	18.912
	0 dana	65.618	68.263	1.011
Retail	1-30 dana	11.734	12.050	479
	31-90 dana	1.007	1.096	185
	>90 dana	2.315	2.561	1.687
Retail Total		80.675	83.971	3.362
Ukupno		340.528	398.125	27.798

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.5. Kreditni rizik (nastavak)

Zaposleni u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja mora zaprimiti kreditni fajl od kreditnog službenika u roku od 15 dana od dana zaduženja. Postupiti po preuzetim predmetima u što kraćem roku. Zaposleni u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja nadležan za klijenta obavezan je nastaviti voditi pregled aktivnosti i mjera koje poduzima na konkretnim partijama, kroz ažuriranje strategija u front aplikaciji. Čak i ako se krediti uredno servisiraju, zaposlen u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja nadležan za klijenta je dužan vršiti redovan kvartalni monitoring klijenta.

Zaposleni u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja imaju na raspolaganju sve mjere u cilju rješavanja problema kašnjenja koje podrazumjevaju agresivnu naplatu, reprogram postojećih zaduženja, restrukturiranje otvaranje novih zaduženja na glavog dužnika ili ostale učesnike.

Rizici srodni kreditnom riziku

Banka izdaje garancije svojim komitentima na osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Banka se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama.

Na ove izloženosti Banka primjenjuje iste procedure monitoringa i naplate kao za kreditne plasmane.

Pokrivenost kolateralima i drugim oblicima obezbjeđenja

Banka za sve vrste plasmana zahtijeva sredstva obezbjeđenja. Iznos i tip zahtijevanog obezbjeđenja zavisi od tržišnog segmenta kojem klijent pripada, tipa odnosno vrste proizvoda koji se odobrava te procijenjenog kreditnog rizika svakog pojedinačnog komitenta.

Procjena i fer vrijednost instrumenta obezbjeđenja je zasnovana na vrijednosti instrumenata obezbjeđenja procijenjenog u trenutku zaduživanja. U skladu sa poslovnom politikom i internim procedurama Banke, utvrđuje se potrebna fer vrijednost instrumenata obezbjeđenja i način i rok njene ponovne procjene.

Rukovodstvo prati tržišnu vrijednost sredstava obezbjeđenja i traži dodatna sredstva obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti plasmana. Banka uzima u obzir vrijednost sredstava obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti plasmana.

30.5.1. Rizik koncentracije

Banka ima interno definisane minimalne standarde za upravljanje rizikom koncentracije kojim Banka osigurava svoje poslovanje u smislu opreznog izlaganja kreditnom riziku naplate i riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, te svim ostalim plasmanima kao i potencijalnim vanbilansnim obavezama. Banka ovim obezbjeđuje stabilnost u svom poslovanju i određuje minimalne standarde najvećeg dozvoljenog obima izlaganja Banke kreditnom riziku prema jednom korisniku, dužniku ili drugom subjektu (i grupi povezanih korisnika, kao i ograničenja velikih izloženosti.

Prema Članu 106. Zakona o bankama RS velika izloženost banke je izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja iznosi ili prelazi 10% priznatog kapitala banke. Banka je usvojila politike i procedure za utvrđivanje i praćenje pojedinačne i ukupne izloženosti, vodi evidenciju, prati i izvještava o izloženosti, u skladu sa propisima Agencije.

Priznati kapital Banke jednak je regulatornom kapitalu, a predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.

Zabranjeno je da izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica nakon primjene tehnike smanjenja kreditnog rizika prelazi 25% njenog priznatog kapitala. Najveći dopušteni iznos kreditnih potraživanja koji nije obezbijeđen kolateralom u skladu sa propisima Agencije prema jednom licu ili grupi povezanih lica može biti najviše do 15% priznatog kapitala banke. Na ukupnu izloženost banke prema njenom nadređenom i podređenom društvu i sa njima povezanim licima primjenjuju se ograničenja propisana članom 107. Zakona o bankama.

Učešće banke u drugim pravnim licima je definisano Član 111. Zakona o bankama RS: Zabranjeno je da banka direktno ili indirektno bez prethodne saglasnosti Agencije ima:

- Učešće u pravnom licu ili u zavisnom društvu tog pravnog lica koje prelazi iznos od 5% priznatog kapitala banke ili ukupnu neto vrijednost svih učešća banke u drugim pravnim licima i zavisnim društvima tih pravnih lica iznad 20% priznatog kapitala banke.
- Učešće banke u jednom pravnom licu iz finansijskog sektora direktno ili indirektno može biti najviše do 15% njenog priznatog kapitala.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)****30.5.1. Rizik koncentracije (nastavak)**

- Učešće banke u licu koje nije lice u finansijskom sektoru ne smije preći 10% njenog priznatog kapitala, niti 49% kapitala tog lica.
- Ukupno učešće banke u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru može biti najviše do 25% priznatog kapitala banke, a ukupno učešće banke u licima u finansijskom sektoru može biti najviše do 50% njenog priznatog kapitala.

Koncentracija kreditnog rizika po granama industrije

Banka ima diverzifikovani portfolio koji pokriva različite industrije:

	31. decembra		31. decembra	
	2019.	U %	2018.	U %
Građevinarstvo	25.751	7%	23.865	8%
Trgovina	65.523	19%	56.106	18%
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	16.159	5%	12.050	4%
Poljoprivreda	9.215	3%	8.933	3%
Proizvodnja, rudarstvo i industrija	50.419	15%	43.419	14%
Transport. skladištenje. PTT komunikacije	26.665	8%	21.429	7%
Finansije	1.015	0%	2.183	1%
Trgovina nekretninama	3.163	1%	1.548	1%
Administracija, druge javne usluge	-	0%	17	0%
Ostalo (stanovništvo)	142.094	42%	134.361	44%
Ukupno:	340.004	100%	303.911	100%

Koncentracija kreditnog rizika po vrstama kredita

Banka redovno prati i diverzifikuje plasirane kredite po vrstama kredita.

	31. decembra		31. decembra	
	2019.	U %	2018.	U %
Kreditni po transakcionim računima	25.242	7%	22.624	7%
Potrošački krediti	54.646	20%	59.502	20%
Kreditni za obrtna sredstva	115.218	31%	94.766	31%
Investicioni krediti	130.910	38%	114.402	38%
Stambeni krediti	13.557	4%	12.003	4%
Plasmani za izvršena plaćajna po garancijama	431	0%	614	0%
Ukupno:	340.004	100%	303.911	100%

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.5. Kreditni rizik (nastavak)**

30.5.1. Rizik koncentracije (nastavak)

Kvalitet kredita i vanbilansa po ABRS kategorijama (kvalitet portfolija)

U skladu sa Odlukom ABRS. Banka vrši klasifikaciju plasiranih kredita prema broju dana kašnjenja u otplati kredita.

31. decembra 2019.	Kategorija					Ukupno
	A	B	C	D	E	
Kreditni kljentima						
- kratkoročni	32.656	14.846	218	99	4	47.823
- dugoročni	202.639	67.892	3.972	1.817	412	276.732
- dospjeli	1.014	1.549	1.338	2.268	8.834	15.003
plaćene garancije	14	-	244	170	18	446
Ukupno krediti	236.323	84.287	5.772	4.354	9.268	340.004
- vanbilans	39.640	14.573	227	20	30	54.490
Ukupno:	275.963	96.860	5.999	4.374	9.298	394.494

31. decembra 2018.	Kategorija					Ukupno
	A	B	C	D	E	
Kreditni kljentima						
- kratkoročni	45.434	6.964	156	123	15	52.692
- dugoročni	183.181	42.901	4.110	2.107	624	232.923
- dospjeli	1.532	1.133	427	1.427	13.200	17.719
plaćene garancije	-	-	-	3	574	577
Ukupno krediti	230.147	50.998	4.693	3.660	14.413	303.911
- vanbilans	37.619	3.757	298	22	19	41.715
Ukupno:	266.351	54.755	4.991	3.682	14.432	343.757

30.5.2. Stres test

Banka je, u okviru procjene kreditnog rizika, primjenila najgori mogući scenario razvoja događaja za svoj portfolio. Banka je radila Stres test pod sljedećim pretpostavkama: devalviranje Konvertibilne marke za 30%, pad vrijednosti kolaterala do 30%, i povećanje ispravke vrijednosti za klijente koji imaju evidentirano kašnjenje u izmirenju dospjelih obaveza.

Portfolio na dan 31. decembar 2019.	(U hiljadama BAM)				
	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost bez depozita	Diskontovana vrijednost kolaterala	Ispravka vrijednosti	Ukupno pogoršanje
Nakon testa	477.472	471.340	200.198	32.062	31.397
Prije testa	398.125	391.993	180.106	27.798	27.786
Razlika	79.347	79.347	(20.092)	4.264	3.611

Portfolio na dan 31. decembar 2018.	(U hiljadama BAM)				
	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost bez depozita	Diskontovana vrijednost kolaterala	Ispravka vrijednosti	Ukupno pogoršanje
Nakon testa	417.065	412.407	151.945	33.294	33.073
Prije testa	347.618	342.960	167.636	29.689	29.856
Razlika	69.447	69.447	(15.691)	3.605	3.217

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.6. Tržišni rizik

Banka preuzima na sebe tržišne rizike, koji predstavljaju rizik da će fer vrijednost ili budući tokovi gotovine koji proizilaze iz finansijskih instrumenata oscilirati zbog promjena u tržišnim vrijednostima. Tržišni rizici nastaju po osnovu otvorenih pozicija izloženih riziku po osnovu dospjeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi opštim i posebnim kretanjima i promjenama vezanim za nivo nestalnosti tržišnih stopa ili cijena (kao što su kamatne stope, kreditne marže, devizni kursevi i cijene kapitala). Od tržišnih rizika Banka je izložena deviznom riziku i riziku promjene kamatnih stopa.

Sistem kontrole tržišnih rizika se ostvaruje kroz podjelu i nezavisnu funkciju preuzimanja rizika (front office) od njihovog praćenja i upravljanja kao i aktivnosti podrške (back office).

30.6.1. Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kurseva i opasnost da nepovoljne promjene dovedu do gubitka Banke u domaćoj valuti, pri čemu nivo deviznog rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva i zavisi od visine zaduženosti Banke u inostranstvu, stepenu valutne izloženosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova Banke.

Strategija koju Banka primjenjuje prilikom upravljanja deviznim rizikom temelji se na održavanju devizne pozicije u okviru ograničenja propisanih Zakonom o bankama Republike Srpske i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka.

Za potrebe upravljanja, kontrole i identifikacije devizne izloženosti, Banka dnevno prati stanje i strukturu efektivnih stranih valuta u blagajnama i trezoru, deviznih sredstava i strukturu po valutama na računima kod inostranih banaka, vodi računa o usklađenosti devizne pozicije u nestabilnim valutama, ugovara valutnu klauzulu za stvake aktive i pasive, uključujući i vanbilansne stavke, u formi simetrične, odnosno, dvosmjerne valutne klauzule, kako bi zaštitila vrijednost aktive i pasive bez obzira da li kurs valute, na koju glasi valutna klauzula, raste ili opada u odnosu na domaću valutu, a sve u cilju uspostavljanja devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza

Sektor sredstva i transakcionih poslova na dnevnoj osnovi prati deviznu poziciju i u saradnji sa Sektorom tržišta i Upravom Banke preduzima odgovarajuće gore navedene aktivnosti u cilju održavanja devizne pozicije u okvirima dozvoljenih limita.

U sklopu planiranja aktivnosti Banke koje imaju značajnog uticaja na promjenu strukture ili rokova finansijske aktive i/ili finansijske pasive Banke, a time i na deviznu poziciju Banke, Sektor sredstava i transakcionih poslova vrši projekciju devizne pozicije, a sve u cilju blagovremenog preduzimanja određenih aktivnosti za kontinuirano održavanje devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijske pasive.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.6. Tržišni rizik (nastavak)**

30.6.1. Devizni rizik (nastavak)

Izveštaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2019. godine neto:

	(U hiljadama BAM)						BAM	Ukupno
	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	Ukupno valute		
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	4.580	63	149	5	205	5.002	96.440	101.442
Sredstva kod drugih banaka	4.492	349	47	29	6	4.923	182	5.105
Plasmani drugim bankama	-	-	-	-	-	-	2.992	2.992
Hartije od vrijednosti	30.373	-	-	-	-	30.373	360	30.733
Kredit plasirani komitentima	261.746	-	-	-	-	261.746	51.014	312.760
Nekretnine, oprema, nematerijalna ulaganja, investicione nekretnine	-	-	-	-	-	-	7.190	7.190
Poslovni prostori uzeti u najam MSFI 16	-	-	-	-	-	-	7.650	7.650
Ostala ktiva	116	-	-	-	-	116	5.771	5.887
	<u>301.307</u>	<u>412</u>	<u>196</u>	<u>34</u>	<u>211</u>	<u>302.160</u>	<u>171.599</u>	<u>473.759</u>
Obaveze								
Depoziti banaka	-	-	-	-	-	-	7.033	7.033
Depoziti komitenata	260.220	52	66	32	13	260.383	101.628	362.011
Obaveze po kreditima	17.813	-	-	-	-	17.813	23	17.836
Subordinirani dug	6.956	-	-	-	-	6.956	-	6.956
Ostala pasiva	3.778	21	-	-	-	3.799	8.207	12.006
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	330	330
	<u>288.767</u>	<u>73</u>	<u>66</u>	<u>32</u>	<u>13</u>	<u>288.951</u>	<u>117.221</u>	<u>406.172</u>
Neto devizna pozicija	<u>12.540</u>	<u>339</u>	<u>130</u>	<u>2</u>	<u>198</u>	<u>13.209</u>	<u>54.378</u>	<u>67.587</u>

Izveštaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2018. godine neto:

	(U hiljadama BAM)						BAM	Ukupno
	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	Ukupno valute		
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	4.620	97	89	3	212	5.021	104.899	109.920
Sredstva kod drugih banaka	7.851	341	72	26	5	8.295	54	8.349
Plasmani drugim bankama	131	-	-	-	-	131	-	131
Hartije od vrijednosti	49	-	-	-	-	49	-	49
Kredit plasirani komitentima	228.741	-	-	-	-	228.741	46.139	274.880
Nekretnine, oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	-	-	-	7.157	7.157
Ostala aktiva	131	-	-	-	-	131	2.616	2.747
	<u>241.523</u>	<u>438</u>	<u>161</u>	<u>29</u>	<u>217</u>	<u>242.368</u>	<u>160.865</u>	<u>403.233</u>
Obaveze								
Depoziti banaka	-	-	-	-	-	-	7.012	7.012
Depoziti komitenata	216.297	59	82	4	12	216.454	95.976	312.430
Obaveze po kreditima	16.916	-	-	-	-	16.916	-	16.916
Subordinirani dug	6.958	-	-	-	-	6.958	-	6.958
Ostala pasiva	186	10	-	-	-	196	3.878	4.074
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	237	237
	<u>240.357</u>	<u>69</u>	<u>82</u>	<u>4</u>	<u>12</u>	<u>240.524</u>	<u>107.103</u>	<u>347.627</u>
Neto devizna pozicija	<u>1.166</u>	<u>369</u>	<u>79</u>	<u>25</u>	<u>205</u>	<u>1.844</u>	<u>53.762</u>	<u>55.606</u>

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.6. Tržišni rizik (nastavak)

30.6.1. Devizni rizik (nastavak)

U toku 2019. godine Banka je održavala otvorenu individualnu deviznu poziciju u okvirima dozvoljenih limita za valutu EUR najviše do +/- 30% od iznosa osnovnog kapitala, a za valutu USD do 3% od iznosa osnovnog kapitala, dok se ukupna devizna pozicija kretala u dozvoljenim limitima.

Analiza osjetljivosti strane valute

Banka je najvećim dijelom izložena valuti EUR. Budući da je BAM fiksno vezana za EUR, Banka nije značajno izložena promjenama kursa EUR.

30.6.2. Kamatni rizik

Banka je izložena višestrukim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je da se minimiziraju nepovoljni efekti promjene visine kamatnih stopa.

Kamatne stope na kredite zavise od kretanja kamatnih stopa na tržištu novca i od poslovne politike Banke. Kamatne stope na kredite su fiksne za rokove otplate kredita do 36 mjeseci, a varijabilne za rokove otplate preko 36 mjeseci. Izuzetak od ovog pravila su investicioni krediti za korporativne klijente i javni sektor za koje je kamatna stopa varijabilna za sve rokove otplate. Banka se opredjelila za varijabilnu kamatnu stopu 6mj EURIBOR zaokružen na sljedeću veću desetinu, koja se usklađuje 2 puta godišnje i to 30.06. i 31.12.. Kamatne stope na depozite su fiksne, a kamatne stope na uzete kredite od stranih kreditora su varijabilne i vezane su za 6mj EURIBOR.

Osnovni princip upravljanja kamatnim rizikom jeste princip usklađivanja njenih sredstava i obaveza prema vrsti kamatne stope (fiksna kamatna stopa ili varijabilna) i prema dospjećima ili datumima ponovnog određivanja kamatne stope.

Više rukovodstvo Banke i Sektor upravljanja rizicima prati i stara se da Banka optimizuje nivo profitabilnosti i izloženosti kamatnom riziku.

Analiza osjetljivosti na kamatne stope

Analize osjetljivosti su urađene na osnovu izloženosti kamatnim stopama finansijskih instrumenata na datum izvještaja o finansijskom položaju. Za promjenjive kamatne stope pripremljena je analiza pod pretpostavkom da je nepodmireni iznos obaveza na dan izvještaja o finansijskom položaju bio nepodmiren čitavu godinu. Koristi se stopa od 10% umanjenja ili povećanja pri internom izvještavanju o riziku kamatnih stopa ključnom osoblju Banke i predstavlja procjenu rukovodstva Banke o razumno mogućim promjenama kamatnih stopa.

Da su kamatne stope bile više ili niže za 10% u odnosu na postojeće, a da su se druge varijable održale konstatnim, Banka bi imala umanjenje/povećanje neto dobiti za 9.537 hiljade BAM za godinu koja završava 31. decembra 2019. (2018: umanjen/povećan dobitak za 6.263 hiljade BAM).

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.6. Tržišni rizik (nastavak)**

30.6.2. Kamatni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje pregled primjenjenih godišnjih kamatnih stopa na najznačajnije finansijske instrumente:

	U stranoj valuti	U hiljadama BAM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke	-	0,00%
Sredstva preko obavezne rezerve	-	(0,50%)
Devizni računi kod inostranih banaka	0,50%	-
Kreditni plasirani komitentima do jedne godine:		
- pravna lica	-	4,00%-14,00%
- stanovništvo	-	4,60% -15,50%
Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine:		
- pravna lica	-	4,10%-15,50%
- stanovništvo	8,49%	3,60%-15,5% +6M Euribor
Pasiva		
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,00%	0,00%-0,20%
Depoziti po viđenju stanovništva	0,10%-0,80%	0,10%-0,80%
Kratkoročni depoziti:		
- pravna lica	0,50%-1,30%	0,50%-1,30%
- stanovništvo	0,50%-1,50%	0,50%-1,50%
Dugoročni depoziti:		
- pravna lica	1,80%-2,20%	1,80%-2,20%
- stanovništvo	0,50%-3,60%	0,50%-3,60%
Kreditni:		
FSE	6,20%	-
Fond za razvoj i zapošljavanje RS	-	0,30%-1,80%
Fond stanovanja RS	-	0,30%-1,80%
Fond za razvoj istočnog dijela RS	-	0,30%-1,80%

Niže kamatne stope na kredite preko jedne godine za fizička lica od 3,6% i pravna lica od 4,1% odnose se na plasirane kredite iz sredstava IRB-a.

Banka je izložena raznim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine.

.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.6. Tržišni rizik (nastavak)**

30.6.2. Kamatni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosne i nekamatonosne aktive i pasive, sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine:

(U hiljadama BAM)

31. decembar 2019.

Monetarna aktiva	Kamatonosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	51.681	49.761	101.442
Sredstva kod drugih banaka	-	5.105	5.105
Plasmani drugim banaka	2.992	-	2.992
Hartije od vrijednosti	30.733	-	30.733
Kreditni plasirani komitentima	312.760	-	312.760
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	7.190	7.190
Poslovni prostori uzeti u najam MSFI 16	7.650	-	7.650
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	1.635	4.252	5.887
	407.451	66.308	473.759
Monetarna pasiva			
Depoziti komitenata	334.093	34.951	369.044
Primljeni krediti	17.836	-	17.836
Subordinirani dug	6.956	-	6.956
Ostala pasiva	-	12.006	12.006
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	330	330
Ukupno:	358.885	47.287	406.172

(U hiljadama BAM)

31. decembar 2018.

Monetarna aktiva	Kamatonosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	66.500	43.420	109.920
Sredstva kod drugih banaka	-	8.349	8.349
Plasmani drugim banaka	-	131	131
Hartije od vrijednosti	49	-	49
Kreditni plasirani komitentima	274.880	-	274.880
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	7.157	7.157
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	523	2.224	2.747
	341.952	61.281	403.233
Monetarna pasiva			
Depoziti komitenata	289.943	29.499	319.442
Primljeni krediti	16.916	-	16.916
Subordinirani dug	6.958	-	6.958
Ostala pasiva	9	4.065	4.074
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	237	237
Ukupno:	313.826	33.801	347.627

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.7. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik koji nastane kada Banka nije u mogućnosti da u potpunosti i bez odlaganja izvrši sve obaveze na dan dospjeća. Osnovni cilj upravljanja likvidnošću Banke jeste osigurati da Banka ima raspoloživa sredstva, koja uslovljavaju razumne troškove, kako bi izvršavala sve obaveze za očekivane i neočekivane fluktuacije u izvještaju o finansijskom položaju. Dodatno, proces upravljanja likvidnošću Banke treba da osigura da postoji dovoljno likvidnih sredstava za finansiranje razvoja kreditnog portfolija.

Strategija upravljanja likvidnošću Banke se sprovodi uspostavljanjem kontrole nad ročnom usklađenosti sredstava i izvora sredstava baziranoj na realnim i preciznim projekcijama novčanih priliva i odliva, redovnih i vanrednih, za različite vremenske periode.

Strategija upravljanja likvidnošću aktive obuhvata:

- nastojanje da se u aktivi drže likvidni oblici imovine koji bi se u slučaju veće izloženosti riziku likvidnosti mogli prodati na tržištu bez gubitaka (da u svakom momentu raspolaže sa dovoljnom količinom likvidnih sredstava za pokriće eventualnih obaveza);
- diverzifikacija ulaganja po klijentima, tržištima, privrednim granama i ročnosti plasmana.

Strategija za upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti obuhvata:

- nastojanje da se obezbijedi stabilnost depozita uz što veće učešće depozita sa dužim rokovima dospjeća,
- maksimalna diverzifikacija izvora sredstava po dospjeću, stabilnosti, porijeklu, tržištu i instrumentima,
- naročita pažnja prema velikim depozitima,
- obezbjeđenje aranžmana sa domaćim i stranim bankama o uzajamnom pružanju međubankarskih kredita za likvidnost kako bi se u slučaju viškova likvidnosti sredstava plasirala uz odgovarajuću kamatnu stopu, odnosno u slučaju nedostatka sredstava za likvidnost ona obezbjeđivala pod povoljnim uslovima.

Primarni izvori sredstava su lokalni depoziti do kojih Banka dolazi adekvatnom depozitnom politikom i politikom kamatnih stopa.

Za donošenje, potpunost i sprovođenje Programa za upravljanje rizikom likvidnosti odgovoran je Nadzorni odbor Banke i Uprava Banke.

Za svakodnevno praćenje dnevne likvidnosti Banke zadužen je rukovodilac Sektora sredstava i transakcionih poslova i Komisija za likvidnost, za praćenje kratkoročne likvidnosti Komisija za likvidnost, a za praćenje dugoročne likvidnosti ALCO odbor (Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke).

Odgovorna lica u Banci:

- prate poziciju likvidnosti i kompoziciju dospjeća aktive i pasive,
- obavljaju operativno upravljanje likvidnim sredstvima na dnevnoj osnovi,
- upoređuju pozicije sa projektovanom pozicijom kako bi se utvrdili trendovi u pozicijama likvidnosti i poduzele korektivne mjere da bi pozicija likvidnosti i nesklad u dospjeću bili u skladu sa zakonom i limitima koje je odredio Nadzorni odbor Banke.

Naredna tabela prikazuje GAP analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj dospelosti na osnovu preostalog perioda do ugovorenog datuma dospjeća. kroz usklađenost potraživanja i obaveza po periodima dospjeća. u skladu sa regulativom ABRS.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.7. Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembra 2019. godine	(U hiljadama BAM)				
	Do mjesec Dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	101.442	-	-	-	101.442
Sredstva kod drugih banaka	5.105	-	-	-	5.105
Plasmani drugim bankama	-	-	2.992	-	2.992
Hartije od vrijednosti	30.733	-	-	-	30.733
Kredit plasirani komitentima	14.247	22.012	97.274	179.227	312.760
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	7.190	7.190
Poslovni prostori uzeti u najam MSFI 16	-	-	-	7.650	7.650
Ostala aktiva	5.003	276	579	29	5.887
Ukupnaaktiva	156.530	22.288	100.845	194.096	473.759
PASIVA					
Depoziti	83.773	24.712	101.696	158.863	369.044
Obaveze po uzetim kreditima	194	380	1.746	15.516	17.836
Subordinirani dugovi	-	111	-	6.845	6.956
Ostala pasiva	2.402	252	630	8.722	12.006
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	-	-	330	330
Ukupna pasiva	86.369	25.455	104.072	190.276	406.172
Ročna usklađenost	70.161	(3.167)	(3.227)	3.820	67.587

31. decembra 2018. godine	(U hiljadama BAM)				
	Do mjesec Dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	109.920	-	-	-	109.920
Sredstva kod drugih banaka	8.349	-	-	-	8.349
Plasmani drugim bankama	-	-	-	131	131
Hartije od vrijednosti	49	-	-	-	49
Kredit plasirani komitentima	13.304	18.665	86.392	156.519	274.880
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	7.157	7.157
Ostala aktiva	2.489	228	-	30	2.747
Ukupnaaktiva	134.111	18.893	86.392	163.837	403.233
PASIVA					
Depoziti	64.774	25.535	109.318	119.815	319.442
Obaveze po uzetim kreditima	50	361	1.628	14.877	16.916
Subordinirani dugovi	-	-	-	6.958	6.958
Ostala pasiva	2.272	132	621	1.049	4.074
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	-	-	237	237
Ukupna pasiva	67.096	26.028	111.567	142.936	347.627
Ročna usklađenost	67.015	(7.135)	(25.175)	20.901	55.606

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

30.8. Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom je važan dio poslovanja Banke, koji obezbjeđuje minimiziranje nepovoljnih efekata na zarade i kapital Banke. Upravljanje operativnim rizicima podrazumijeva:

- formiranje mreže staratelja i izvjestilaca operativnih rizika po sektorima i službama, koji su zaduženi za izvođenje aktivnosti na području upravljanja operativnim rizicima,
- vođenje evidencije o nastalim štetnim događajima,
- identifikaciju i ocjenjivanje operativnih rizika na svim procesima, te usvajanje mjera za smanjenje rizika,
- redovno izvještavanje o nastalim štetama i detaljnom sagledavanju identifikovanih rizika po procesima,
- praćenje izvođenja predloženih mjera sagledavanja operativnih rizika.

Upravljanje operativnim rizikom se vrši na osnovu:

- praćenja nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika,
- identifikacije rizika po procesima u Banci,
- mjerenja značajnih rizika,
- kontinuirane kontrole i praćenja operativnih rizika,
- formiranja iznosa minimalnog adekvatnog kapitala.

Praćenje nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika daje istorijski pregled o veličini i vrsti realizovanih operativnih rizika i odvija se u skladu sa Procedurama i uputstvom za evidentiranje štetnih događaja.

Upravljanje operativnim rizicima se sastoji od sljedećih aktivnosti:

- identifikacija postojećih izvora operativnih rizika i izvora koji mogu nastati uvođenjem novih proizvoda, sistema i aktivnosti,
- mjerenje operativnih rizika tačnom i pravovremenom procjenom tog rizika,
- kontinuirana kontrola operativnih rizika koja obezbjeđuje njegovo održavanje do nivoa koji je prihvatljiv za rizični profil Banke, njegovo smanjenje i svođenje na najmanju moguću mjeru,
- kontinuirano praćenje operativnih rizika analizom stanja, promjena i trendova izloženosti Banke tom riziku,
- formiranje iznosa minimalnog kapitala za zaštitu od nastanka gubitka po osnovu operativnog rizika-MAKOR,
- jasno definisana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja operativnim rizicima,
- sistem kojim se obezbjeđuje da se svi radnici Banke upoznaju sa svojim obavezama u procesu upravljanja operativnim rizikom,
- sistem za redovno izvještavanje Nadzornog odbora i Uprave Banke o funkcionisanju sistema za upravljanje operativnim rizikom,
- obavezu periodičnog preispitivanja kao i obavezu Nadzornog odbora Banke da najmanje jednom godišnje vrši analizu i ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema za upravljanje operativnim rizikom Banke.

30.9. Upravljanje kapitalom

Kapital predstavlja rijedak ekonomski resurs i upravljanje kapitalom čini jednu od najvažnijih komponenata opreznog, efikasnog i strateškog planiranja i upravljanja Bankom. Politika upravljanja kapitalom obuhvata obezbjeđenje i održavanje kvantiteta i kvaliteta kapitala najmanje na nivou minimalnih standarda iz Odluke o minimalnim standardima upravljanja kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, odnosno, minimalni iznos osnivačkog kapitala i najniži iznos neto kapitala koji Banka mora održavati ne može biti manji od 15 miliona BAM. Kapital Banke u skladu sa Odlukom čine iznosi osnovnog (Tier 1), dopunskog (Tier 2), a neto kapital čini iznos kapitala umanjena za odbitne stavke.

Politike Banke za obezbjeđenje kvantiteta i kvaliteta kapitala Banke obuhvataju:

- u pogledu sastava i profila akcionara, akcenat je na akcionare iz oblasti bankarstva, mikrokreditiranja, finansijskog investiranja, preduzeća iz oblasti privrede, te fizička lica,
- politiku više vrsta instrumenata kapitala posebno u osnovnom i dopunskom kapitalu, te smanjenje ili izbjegavanje odbitnih stavki kapitala Banke,
- u pogledu rasporeda ostvarene dobiti, u skladu sa propisima, povećanje ukupnog kapitala Banke,
- u pogledu visine adekvatnosti kapitala, kada ista padne ispod 15%, Banka preduzima aktivnosti na poboljšanju iste putem raspisivanja nove emisije, povećanja dopunskog kapitala uz davanje prioriteta restrukturiranju nekvalitetne aktive, otpisu trajnih obaveza, uzimanju subordiniranih dugova.

30. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**30.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

Procedure za stalno praćenje stanja se obezbjeđuju kroz:

- vođenje ažurnih knjigovodstvenih evidencija,
- praćenja stanja kapitala po kvantitetu, kvalitetu i strukturi,
- praćenjem i analizom stavki bilansa i vanbilansnih kreditnih ekvivalenata,
- izvještavanjem o nastalim promjenama u kapitalu i promjenama koje mogu značajno negativno uticati na adekvatnost kapitala,
- predlaganjem mjera koje je neophodno preduzeti u cilju obezbjeđenja strukture kvantiteta i kvaliteta kapitala,
- planiranje kapitala u smislu predviđanja budućih potreba Banke za kapitalom.

Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala minimalno 12%, a rukovodstvo Banke redovno prati pokazatelje adekvatnosti kapitala Banke i izvještaj u propisanoj formi, na kvartalnoj osnovi, dostavlja ABRS.

Na dan 31. decembra 2019. godine svi pokazelji kapitala Banke su u saglasnosti sa propisanim:

	Na dan	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Redovni osnovni kapital	61.354	46.926
Dopunski kapital	7.285	8.147
Rregulatorni kapital	68.639	55.073
Ukupan iznos izloženosti riziku	347.059	293.359
% adekvatnosti osnovnog kapitala	17,68%	16,00%
% adekvatnosti regulatornog kapitala	19,78%	18,77%

Regulativom je definisano da se u regulatorni kapital priznaje zadržana dobit, a odlukom Skupštine akcionara akumulirana neraspoređena dobit u 2019. godini je raspoređena na zadržanu dobit i zakonske rezerve, što je uticalo na povećanje stope adekvatnosti kapitala u odnosu na 2018. godinu.

Također na povećanje stopa adekvatnosti kapitala uticala je dokapitalizacija Banke koja je izvršena u toku 2019. godine.

31. DOGAĐAJI NAKON IZVJEŠTAJNOG PERIODA

Banka je za godinu koja se završava na dan 31.12.2019. godine izvršila procjenu ispravke vrijednosti potraživanja po metodologiji MSFI 9 a u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo Republike Srpske, te je u skladu sa zahtjevima pomenute odluke došlo do povećanja na stavkama ispravki vrijednosti u iznosu od 2.918 hiljada BAM. Primjena navedene odluke počinje 1.1.2020. godine kada je i izvršeno usklađivanje.

S obzirom na očekivani uticaj i posljedice uzrokovane pandemijom Korona virusa na globalnu privredu, Banka procjenjuje da će iste imati uticaj i na poslovanje Banke. Trenutno nije moguće procjeniti uticaj širenja Korona virusa (COVID – 19) i njegove posljedice na finansijski položaj i poslovanje Banke. U narednom periodu Banka će pratiti i postupati u skladu sa svim zakonskim i regulatornim odlukama, vezano za implemntaciju mjera uslijed pandemije Korona virusa (COVID – 19).

32. DEVIZNI KURS

Zvanični kurs primijenjen za preračun pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine. za sljedeće značajnije valute iznosi:

	U Konvertibilnim markama	
	31. decembra 2019.	31. decembra 2018..
USD	1,7480	1,7076
CHF	1,7991	1,7421
EUR	1,9558	1,9558